

พินิจคำพิพากษานับพากย์จีนสองสำนวน : การศึกษาเปรียบเทียบ¹

บุรินทร์ ศรีสมถวิล

สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และประยุกต์ศิลป์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย กรุงเทพมหานคร 10400

อีเมลล์ : dr.burin@live.cn

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มุ่งศึกษาเปรียบเทียบการ“ก้าวข้าม”และการ“ก้าวไม่ข้าม”ความเป็นอื่นด้านกลวิธีการใช้คำและการใช้ภาพพจน์ในวรรณกรรมไทยเรื่อง *คำพิพากษา* ของชาติ กอบจิตติกับคำพิพากษานับพากย์จีนทั้งสองสำนวน ผลการศึกษาพบว่า ผู้แปลคำพิพากษานับพากย์จีนทั้งสองสำนวนสามารถ“ก้าวข้าม”ความเป็นอื่นด้านการใช้ภาษาได้เป็นอย่างดี บทแปลไม่เพียงแต่สอดคล้องกับประสบการณ์การอ่านของคนจีน ทั้งยังกลายเป็นวรรณกรรมจีนที่ผู้อ่านชาวจีนรับอรรถรสตามรูปแบบบันเทิงคดีจีนได้อีกด้วย ขณะเดียวกันยังรักษาสีลาของผู้ประพันธ์ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังพบประเด็นที่ผู้แปล“ก้าวไม่ข้าม”ความเป็นอื่นด้านการใช้ภาษาในบางประเด็น สาเหตุหลักที่ทำให้ผู้แปลแปลคลาดเคลื่อนจากต้นฉบับหรือไม่สามารถเลือกใช้บทแปลที่ตรงกับเจตนารมณ์ของชาติ กอบจิตติได้นั้น คือ ผู้แปลทั้งสองฉบับไม่ได้ศึกษากลวิธีการใช้ภาษาของผู้ประพันธ์คือชาติ กอบจิตติก่อนที่จะลงมือแปล อีกสาเหตุหนึ่งคือคำพิพากษานับพากย์จีนทั้งสองฉบับไม่ได้ผ่านกระบวนการตรวจแก้ไขจากบรรณาธิการซึ่งเป็นบุคคลที่สามที่เป็นผู้เชี่ยวชาญทางภาษาและวัฒนธรรมไทย-จีนก่อนตีพิมพ์เผยแพร่

คำสำคัญ การศึกษาเปรียบเทียบ ; วรรณกรรมเรื่อง คำพิพากษา ; วรรณกรรมเรื่องคำพิพากษานับพากย์จีน“เทรินเหยียนเซ่อเว่ย” ; วรรณกรรมพิพากษานับพากย์จีนเรื่อง“พันเจวีย”

¹บทความฉบับนี้เป็นรายงานวิจัยเรื่อง “พินิจคำพิพากษานับพากย์จีนสองสำนวน : การศึกษาเปรียบเทียบ” (ทุนส่งเสริมการวิจัยโครงการวิทยาลัษยานาชาตจีน(CICP) คณะมนุษยศาสตร์และประยุกต์ศิลป์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย)

Examining the Two Versions of The Judgment's Chinese Translation : A Comparative Study

Burin Srisomthawin

Chinese Department , School of Humanities and Applied Arts, University of The Thai Chamber of commerceBangkok, 10400, Thailand

Email : dr.burin@live.cn

Abstract

This research paper aims to compare the success and failure of overcoming otherness in the use of vocabulary and figures of speech in the Chinese translation of Chart Korbjitti's *The Judgment*. The result shows that the translators of the two Chinese versions of *The Judgment* have successfully overcome otherness in the language use. The translated books not only relate to the experience of the Chinese readers, becoming one of the Chinese works of fiction which they can easily enjoy, but they also keep the author's original writing style. However, in some points, the translators fail to overcome otherness in the use of language. The primary cause of mistranslation and the translators' inability to find the exact expressions to convey the author's intention is that they did not study Chart Korbjitti's writing techniques before they started translating. The other cause is that both versions of the Chinese translation did not undergo editing or proofreading processes by an editor who is an expert in Chinese-Thai languages and cultures before publication.

Keywords : comparative study; *The Judgment*; *The Judgment's* Chinese translation 'Ren Yan Ke Wei'; *The Judgment's* Chinese translation 'Pan Jue'

泰国小说《判决》两个中译本翻译批评比较研究

徐武林

泰国商会大学人文及应用艺术学院中文系，曼谷，10400，泰国

电子邮箱：dr.burin@live.cn

摘要

本文从翻译批评视角下文学翻译中的再现与遗憾出发，对泰国小说《判决》的两个中译本之间语词和修辞等语言风格翻译策略选择上的异同进行全面系统的比较研究。研究发现，泰国小说《判决》两个中译本的译者不仅能够传译出原文的思想内容，还能展现原文的艺术特色，再现原文的语言风格，使中国读者产生强烈的情感冲击，得到审美愉悦。然而，因为中泰两国文学文化之间的差异，导致了在文化相互渗透、相互吸收的同时，不可避免地会出现文化信息、修辞美感等的遗漏现象，致使译文不可避免地存在些许“遗憾”之处。此外，两位译者着手翻译之前并未事先对作家察·高吉迪的语言风格和写作特色进行全面的分析研究；而且，译文完稿问世之前亦未经过精通中泰语言文化的专家学者再次审订，这些也造成了两个中译本在一定程度上的“遗憾”。

关键词：比较研究；泰国小说《判决》；中译本《人言可畏》和《判决》

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ชาติ กอบจิตติได้รับรางวัลซีไรต์ S.E.A. Write (S.E.A. Write Award) ประจำปีพุทธศักราช 2525 จากนวนิยายเรื่อง *คำพิพากษา* และได้รับรางวัลซีไรต์อีกครั้งในปีพุทธศักราช 2537 จากนวนิยายเรื่อง *เวลา* นับเป็นนักเขียนคนแรกที่ได้รับรางวัลซีไรต์เป็นสองครั้ง จากนั้นได้รับการประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ในปีพุทธศักราช 2547

ชาติ กอบจิตติ “ได้พัฒนางานเขียนของเขาก้าวไปอีกระดับหนึ่ง เขามักทดลองใช้กลวิธีใหม่ ๆ ในการเล่าเรื่องโดยไม่ซ้ำแบบกัน จนกล่าวได้ว่าเป็นนักเขียน ‘นักทดลองทางรูปแบบที่ไม่เคยหยุดนิ่ง’ ”¹ นอกจากเรื่อง *คำพิพากษา* และ *เวลา* แล้ว ชาติยังมีผลงานเรื่อง มีดประจำตัว เรื่องธรรมดา พันธุ์หมาบ้า ที่ได้รับการตีพิมพ์ซ้ำหลายครั้ง แสดงให้เห็นถึงคุณภาพการสร้างสรรค์งานของชาติ กอบจิตติ ได้เป็นอย่างดี ชาติ กอบจิตติยัง “เป็นนักเขียนร่วมสมัยผู้มีผลงานโดดเด่นด้านนวนิยายและเรื่องสั้น เขาเป็นแบบอย่างทั้งแนวคิด แนวเขียนแก่นักเขียน นักอ่านร่วมสมัย เป็นผู้หนึ่งที่นำวรรณกรรมไทยก้าวไปข้างหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง”²

การแปลวรรณกรรมไทยสู่ประชาคมจีนนั้นมีจุดเริ่มต้นจากการแปลงานประพันธ์ของศรีบูรพาในกลางทศวรรษที่ 50 ของศตวรรษที่ 20 โดยผู้วิจัยได้แบ่งยุคการแปลไว้พอสังเขปได้เป็นสามยุคคือ ยุคต้น (พุทธศักราช 2501-2518) ยุคกลาง (พุทธศักราช 2518-2551) และยุคปลาย (พุทธศักราช 2551 จนถึงปัจจุบัน) ซึ่งยุคกลาง (พุทธศักราช 2518-2551) หรือช่วง

¹สีฟ้า(ลดาว์ลย์) มหาวรรณและคนอื่น ๆ. 2553. นวนิยาย : บทวิจารณ์นวนิยายสิบสามเรื่องของศิลปินแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : แพรวสำนักพิมพ์, หน้า 222.

²สีฟ้า(ลดาว์ลย์) มหาวรรณและคนอื่น ๆ. 2553. นวนิยาย : บทวิจารณ์นวนิยายสิบสามเรื่องของศิลปินแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : แพรวสำนักพิมพ์, หน้า 221.

หลังจากที่ไทยฟื้นฟูความสัมพันธ์ทางการทูตกับสาธารณรัฐประชาชนจีนอีกครั้งในปี พุทธศักราช 2518 เป็นช่วงเวลาที่ยุทธกรรมไทยฉบับพากย์จีนตีพิมพ์เผยแพร่เป็นจำนวนมากที่สุดถึง 26 เล่ม จากจำนวนทั้งหมด 36 เล่ม ยุทธกรรมไทยเหล่านั้นส่วนมากเป็นนวนิยายรางวัล S.E.A. Write (S.E.A. Write Award) หรือเป็นนวนิยายที่ได้รับรางวัลระดับต่างๆ ในประเทศไทย ประกอบด้วยนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ นวนิยายรัก นวนิยายวิทยาศาสตร์ นวนิยายเสียดสีและวรรณกรรมเยาวชน เป็นต้น ยุทธกรรมแปลพากย์จีนเหล่านั้นได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของประวัติวรรณกรรมจีน ตลอดจนกระตุ้นการยอมรับและการแพร่กระจายของยุทธกรรมไทยสู่ประชาคมจีนอีกด้วย

คำพิพากษา เป็นหนึ่งในยุทธกรรมไทยที่ได้แพร่กระจายสู่ประชาคมจีนในรูปแบบยุทธกรรมแปล โดยคำพิพากษฉบับพากย์จีนได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในประชาคมจีนครั้งแรกเมื่อเดือนมกราคม พุทธศักราช 2531 โดย“เซียนกง”¹ 謙光 ในชื่อภาษาจีนว่า “เหรินเหยียนเซอเว่ย” 《人言可畏》 ขณะที่ฉบับแปลที่สองตีพิมพ์ในเดือนกรกฎาคม พุทธศักราช 2531 โดย“หลวนเหวินหว่า” 栾文华 ในชื่อภาษาจีนว่า“พันเจวี่” 《判決》² โดยฉบับพากย์จีนทั้งสองสำนวนล้วนแปลมาจากต้นฉบับของสำนักพิมพ์ต้นหมากที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในปีพุทธศักราช 2524

คำพิพากษา เป็นเรื่องราวของฟักหนุ่มภารโรงนิสัยดี เฉลียวฉลาด ขยันขันแข็ง เขาอาศัยอยู่กับนางสมทรง หญิงสติไม่ค่อยจะดี ผู้เคยเป็นเมียของพ่อ หลังจากพ่อตาย ฟักยังคงเลี้ยงดูนางสมทรง ชาวบ้านเข้าใจว่า ฟักเอาเมียของพ่อมาเป็นเมียของตน ทั้งที่ความเป็น

¹งานวิจัยฉบับนี้ถ่ายถอดเสียงจากภาษาจีนเป็นภาษาไทยตามเกณฑ์การถอดเสียงภาษาจีนแมนดารินด้วยอักษรวิไทย ซึ่งเผยแพร่โดยคณะกรรมการการสืบค้นประวัติศาสตร์ไทยในเอกสารจีน สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2540 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

²ในการอภิปรายในลำดับต่อไป ผู้วิจัยจะเรียก “สำนวนแปลที่หนึ่ง” แทน“เหรินเหยียนเซอเว่ย” 《人言可畏》 และเรียก “สำนวนแปลที่สอง” แทน “พันเจวี่” 《判決》

ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2559

จริงพักไม่เคยยุ่งเกี่ยวกับนางสมทรง เขาจึงได้รับการดูแลดูเี่ยวดยยาม ภูมิหลังของพักนั้น เป็น คนที่เคยบวชเรียนและสอบได้นักธรรมเอก เป็นคนดีที่ใคร ๆ ก็ยกย่องและถือเป็นบุคคล ตัวอย่าง แต่หลังจากที่เขาถูกมองว่าได้เมียของพ่อแล้ว ชีวิตของเขาก็เปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง ไม่มีใครไว้วางใจและพากันรังเกียจ ในงานเผาศพพ่อของเขาจึงไม่มีใครไปร่วมงานเลยสักคน เดียว ช่วงเวลานั้น พักได้รู้จักกับสัปเหร่อไข่ ทั้งสองเริ่มสนิมสนมกัน และเข้าใจกัน เพราะ สัปเหร่อไข่ก็เป็นคนที่ใคร ๆ เห็นว่าต่ำต้อย พักเริ่มติดเหล้า ทั้ง ๆ ที่ไม่เคยดื่มเหล้ามาก่อน ดังนั้นชีวิตของเขายิ่งต่ำต้อยไปสู่ความมืด เขาถูกไล่ออกจากงาน ถูกครูใหญ่โกงเงินที่ฝากไว้ ชีวิต ของเขาบอบช้ำอย่างถึงที่สุด ในที่สุด ผลจากการกินเหล้ามาก พักก็อาเจียนเป็นเลือดและตาย ไป นางสมทรงถูกชาวบ้านจับไปส่งโรงพยาบาลรักษาคนบ้า ในขณะที่ครูใหญ่กลับกลายเป็น คนที่มีชื่อเสียงเกียรติยศยิ่งขึ้น ชีวิตของพักกลายเป็นสะพานให้คนคดโกงได้เต้าไปสู่ความมี หน้ามิตาในที่สุด¹

คำพิพากษา ใช้กลวิธีการประพันธ์แบบ“กระแสสำนึก” (stream of consciousness) ในการเล่าเรื่องได้อย่างแนบเนียน² “เปิดเรื่องด้วยการบรรยาย ผูกปมเรื่องด้วยการสร้างความ ขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม ความขัดแย้งภายในใจ ของตัวเอง ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับชะตากรรม”³ นอกจากนี้เนื้อเรื่องยังสะท้อนให้เห็น ถึง“การประเมินคุณค่าของคนอย่างฉาบฉวย ตลอดจนเห็นถึงภาพสะท้อนสังคมต่างๆ ที่ ปรากฏในเรื่อง เช่น การปฏิบัติต่อเพื่อนมนุษย์ การเอาเปรียบกันในสังคม สภาพสังคม

¹สรุปจากนวนิยาย ทองวันลา. **วิจารณ์คำพิพากษา**. สยามรัฐสัปดาหวิจารณ์, 14 และ 21 มีนาคม 2525.

²เจตนา นาควิริยะ. **วิจารณ์ คำพิพากษา ของชาติ กอบจิตติ**. โลกหนังสือปีที่ 5 ฉบับที่ 12 กันยายน 2525, หน้า 149 - 203.

³คณินันต์ย โสยโสภณ. 2534. “การศึกษากลวิธีการเขียนบันเทิงคดีของ ชาติ กอบจิตติ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, หน้า 45-148.

เหลื่อมล้ำ ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม วัตถุนิยม สภาพสังคมที่กำลังจะเปลี่ยนแปลง”¹ สุดท้ายปิดเรื่องแบบโคกนาฏกรรม

การสื่อสารระหว่างมนุษย์ที่มีภาษาและวัฒนธรรมต่างกันเป็นไปอย่างกว้างขวางและแพร่หลาย การแปลจึงมีความสำคัญในการถ่ายทอดสารที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อไปยังผู้รับสาร ทั้งสารทางภาษาและสารทางวัฒนธรรม การแปลจึงเป็นเครื่องมือสื่อสารข้ามวัฒนธรรม (Cross cultural communicative devices) อย่างหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการติดต่อสื่อสารระหว่างกลุ่มคนที่มีภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน การแปลวรรณกรรมก็ถือเป็นการถ่ายทอดทั้งสารทางภาษาและสารทางวัฒนธรรมจากชาติหนึ่งไปสู่อีกชาติหนึ่ง โดยเฉพาะการแปลวรรณกรรมเรื่อง *คำพิพากษา* ของชาติ กอบจิตติที่อุดมไปด้วยคุณภาพทั้งด้านแนวคิดที่แสดงสำนักทางสังคมและด้านวรรณศิลป์ที่แสดงให้เห็นนวัตกรรมของการสร้างสรรค์ จั๋งเม้งจิ่ง (张梦井) กล่าวว่า“การเปรียบเทียบแสดงให้เห็นถึงความแตกต่าง และความแตกต่างจะนำมาซึ่งองค์ความรู้ในระดับที่สูงขึ้น ดังนั้นการศึกษาเปรียบเทียบบทแปลที่แปลมาจากต้นฉบับเดียวกัน ก็จะสามารถยกระดับคุณภาพงานแปลได้อีกขั้นหนึ่ง ทั้งยังสามารถแก้ไขปัญหาประเด็นการแปลต่าง ๆ ได้อีกด้วย”² เพราะฉะนั้นการศึกษาเปรียบเทียบการแปลวรรณกรรมต้นฉบับภาษาไทยเรื่อง *คำพิพากษา* กับ *คำพิพากษาลับปากยี่สิบสองสำนวน* ที่แปลและเรียบเรียงขึ้นจากผู้ซึ่งรู้ภาษาจีนและภาษาไทยทั้งสองภาษาอยู่ในบุคคลเดียวกัน จึงเป็นหัวข้อที่น่าสนใจควรศึกษา

¹ประไพ ศรีสุข. 2541. “ภาพสะท้อนสังคมในเรื่องสั้นและนวนิยายของ ชาติ กอบจิตติ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาวิทยาลัย วิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, หน้า 175-196.

²张梦井主编《比较翻译概论》，武汉：湖北教育出版社，2007年，第4页。

ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2559

จากการทบทวนวรรณกรรม ไม่พบงานวิจัยหรือบทความที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยชิ้นนี้ ดังนั้นการศึกษาเปรียบเทียบการแปลวรรณกรรมเรื่องคำพิพากษาลับปากยี่สิบสองสำนวน ครั้งนี้จึงเป็นเรื่องใหม่ซึ่งมีความสำคัญยิ่ง

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการ “ก้าวข้าม” และการ “ก้าว ‘ไม่’ ข้าม” ความเป็นอื่นด้านกลวิธีการใช้คำและการใช้ภาพพจน์ในวรรณกรรมไทยเรื่องคำพิพากษาของชาติ กอบจิตติกับคำพิพากษาลับปากยี่สิบสองสำนวน

สมมติฐานของการวิจัย

คำพิพากษาลับปากยี่สิบสองสำนวน แปลในยุคสมัยเดียวกัน ตีพิมพ์เผยแพร่ห่างกันไม่ถึงปี ดังนั้นการเลือกใช้บทแปลในฉบับปากยี่สิบสองสำนวนอาจจะเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน โดยสำนวนแปลที่หนึ่งมีโอกาสเป็นต้นแบบการแปลของสำนวนแปลที่สอง

ขอบเขตการวิจัย

1. ศึกษาเฉพาะในกรอบของการแปลวรรณกรรมไทยเป็นภาษาจีน
2. ศึกษาเฉพาะกลวิธีการใช้คำและการใช้ภาพพจน์ในวรรณกรรมเรื่องคำพิพากษาของชาติ กอบจิตติ ฉบับสำนักพิมพ์ต้นหมาก ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในปีพุทธศักราช 2524
3. ศึกษาเฉพาะการแปลคำและการแปลโวหารภาพพจน์ในวรรณกรรมเรื่องคำพิพากษาลับปากยี่สิบสองสำนวนที่แปลมาจากต้นฉบับสำนักพิมพ์ต้นหมาก ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในปีพุทธศักราช 2524 ดังนี้

[泰]察·高吉迪、谦光译《人言可畏》，太原：北岳文艺出版社，1998年。(วรรณกรรมเรื่องคำพิพากษาคำพิพากย์จีน“เหรินเหยียนเชอเว่ย” แปลโดย เขียนกวง สำนักพิมพ์เป่ย์เยว่เหวินอี้ พุทธศักราช 2531)

[泰]查·勾吉迪、栾文华译《判决》，武汉：长江文艺出版社，1998年。(วรรณกรรมเรื่องคำพิพากษาคำพิพากย์จีน“พันเจี๋ย” แปลโดย หลวนเหวินหฺวา สำนักพิมพ์ฉางเจียงเหวินอี้ พุทธศักราช 2531)

4. ศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะการ“ก้าวข้าม”และการ“ก้าวไม่ข้าม”ความเป็นอื่นด้านภาษา โดยพิจารณาจากกลวิธีการใช้คำและการใช้โวหารภาพพจน์ในต้นฉบับภาษาไทยและบทแปลจีน ประกอบกับการพิจารณาปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น เนื้อเรื่อง บริบท เป็นต้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้ นอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิธีการแปลคำและภาพพจน์เป็นภาษาจีนในวรรณกรรมแปล ซึ่งทำให้ได้รับความรู้ในด้านความหลากหลายของกลยุทธ์การแปลต่าง ๆ ที่นำมาใช้ และเห็นถึงมุมมองที่ต่างกันในการตีความของผู้แปลทั้งสองฉบับ ยังเป็นแนวทางในการแปลคำและภาพพจน์จากภาษาไทยเป็นภาษาจีน เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการแปลที่สำคัญ การวิจัยครั้งนี้นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ด้านการแปลวรรณกรรม โดยเฉพาะการแปลร่วมสมัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. สำนักรงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษากลวิธีการใช้คำและการใช้ภาพพจน์ ประกอบกับการพิจารณาปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น เนื้อเรื่อง บริบทในวรรณกรรมเรื่องคำพิพากษาของชาติ กอบจิตติ

3. รวบรวมข้อมูลจากวรรณกรรมต้นฉบับและฉบับแปล

4. ศึกษาเปรียบเทียบการแปลคำและภาพพจน์ในวรรณกรรมต้นฉบับกับฉบับแปล โดยวิเคราะห์จัดหมวดหมู่ตามแนวคิด “ก้าวข้าม” และการ “ก้าวไม่ข้าม” ความเป็นอื่นด้านภาษาดังต่อไปนี้

(1) การ “ก้าวข้าม” ความเป็นอื่นด้านภาษา : กลวิธีการใช้ คำและภาพพจน์

(1.1) คำพิพากษฉบับพากย์จีนทั้งสองฉบับเลือกใช้บทแปลเดียวกันหรือคล้ายกัน

(1.2) คำพิพากษฉบับพากย์จีนทั้งสองฉบับเลือกใช้บท แปลต่างกัน

(2) การ “ก้าวไม่ข้าม” ความเป็นอื่นด้านภาษา : กลวิธีการใช้คำและภาพพจน์

(2.1) คำพิพากษฉบับพากย์จีนทั้งสองฉบับล้วนแปลคลาดเคลื่อนจากต้นฉบับ

(2.2) คำพิพากษฉบับพากย์จีนทั้งสองฉบับเลือกใช้บท แปลต่างกัน ฉบับหนึ่งแปลถูกต้อง อีกฉบับแปลคลาดเคลื่อนจากต้นฉบับ

5. วิเคราะห์เปรียบเทียบความเหมือนและความต่างที่ปรากฏในการแปลคำและภาพพจน์ระหว่างต้นฉบับภาษาไทยกับฉบับแปลทั้งสองฉบับ

6. วิเคราะห์เปรียบเทียบสาเหตุแห่งความคลาดเคลื่อนที่ปรากฏในการแปลคำและภาพพจน์ระหว่างต้นฉบับภาษาไทยกับฉบับแปลทั้งสองฉบับ จากนั้น นำเสนอแนวทางแก้ไขเพื่อนำไปสู่การแปลที่ถูกต้องและตรงตามเจตนารมณ์ในการใช้ภาษาของชาติ กอบจิตติ

7. สรุปและรายงานผลการวิจัย

บทนำ

ชาติ กอบจิตติ เป็นนักประพันธ์ที่ได้รับการยกย่องจากนักวิจารณ์ว่าเป็นผู้มีภูมิปัญญา และประสบความสำเร็จในการสร้างงานประพันธ์บันเทิงคดี ทั้งนี้เนื่องมาจากเป็นผู้มีความสามารถในการเลือกใช้ถ้อยคำที่สื่อความหมายได้ดี สำนวนภาษาที่นำมาใช้ในบทสนทนา มีความสมจริงเป็นไปตามธรรมชาติสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ทั้งการบรรยายหรือพรรณนาความ ยังช่วยให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพที่เด่นชัดอีกด้วย

จากการศึกษาทฤษฎีการใช้ภาษาในการประพันธ์วรรณกรรมบันเทิงคดีของชาติ กอบจิตติ เรื่องคำพิพาทภาษา พบว่า ชาติ กอบจิตติมีความสามารถในการเลือกใช้ถ้อยคำที่เรียบง่าย สื่อภาพและความหมายได้ชัดเจน สำนวนภาษาที่นำมาใช้ในบทสนทนานั้นมีความสมจริง เป็นไปตามสภาพของตัวละคร ทั้งยังสอดคล้องกับเนื้อเรื่องได้เป็นอย่างดี ตลอดจนการบรรยายและพรรณนาความยังช่วยให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพที่แจ่มชัด ทั้งนี้เพราะชาติ กอบจิตติมีกลวิธีในใช้ภาษา ดังต่อไปนี้

ในด้านการใช้คำ ชาติ กอบจิตติได้สรรคำ เลือกใช้ถ้อยคำที่สามารถสื่อความได้เป็นอย่างดี ช่วยให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกลอยตามและมองเห็นภาพชัดเจนเหมือนหนึ่งมีนาฏการปรากฏเบื้องหน้า อันได้แก่ คำแสดงภาพ แสง สี เสียง คำซ้อน การซ้ำคำ เพื่อเน้นน้ำหนักคำ หรือความให้หนักแน่นเลือกคำที่มีความหมายโดยนัย เพื่อให้งานเขียนกระชับน่าอ่าน น่าติดตาม ชวนให้ขบคิด ทั้งยังสร้างความสมจริงให้กับเนื้อเรื่องด้วยคำภาษาต่างประเทศ คำสลับ คำดำ คำต่ำ คำที่สะท้อนศาสนาพุทธและวัฒนธรรมท้องถิ่น ประเพณีความเชื่อต่างๆ ที่คนในสังคมไทยใช้กันทั่วไปในชีวิตประจำวัน

ในด้านการใช้โวหารภาพพจน์นั้น ชาติ กอบจิตติใช้บรรยายหรือพรรณนาโวหารที่สามารถเก็บรายละเอียดของฉาก เรื่องราวที่ต้องการสื่ออย่างถี่ถ้วน เหตุการณ์แต่ละฉาก ดำเนินไปอย่างช้า ๆ เห็นรายละเอียดที่ชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นรูปร่างลักษณะแสง สี เสียง

ที่เกี่ยวข้องกับฉนวนนั้น ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพที่เด่นชัด สร้างความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ให้กับผู้อ่านได้เป็นอย่างดี ตลอดจนความงามด้านศิลปะควบคู่แกผู้อ่านไปด้วย ส่วนการใช้ภาพพจน์เปรียบเทียบนั้น ขาดิ กอบจิตติใช้ภาพพจน์อุปมาามากที่สุด เพื่อขยายความให้กระจ่างชัด เห็นภาพในสิ่งที่ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อชัดเจนขึ้น รองลงมาใช้ภาพพจน์แบบบุคลาธิษฐาน เพื่อสร้างความรู้สึกนึกคิดให้กับสิ่งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมให้เป็นเช่นมนุษย์ ใช้กลวิธีสร้างคำถามเชิงวาทศิลป์หรือที่เรียกว่าโวหารบุจน เพื่อเรียกร้องความสนใจให้ผู้อ่านได้ขบคิดตาม ใช้ภาพพจน์ที่เป็นสัญลักษณ์ ปฏิพากษ์ เพื่อเน้นน้ำหนักของความหมายให้ผู้อ่านเกิดมโนภาพที่เด่นชัด ใช้โครงสร้างภาษาที่สมดุลในการประพันธ์ ตลอดจนใช้สัญลักษณ์ที่รู้จักกันทั่วไปเป็นสากล รวมถึงสัญลักษณ์ที่ขาดิ กอบจิตติสร้างเฉพาะในวรรณกรรมเรื่องคำพิพากษาได้อย่างยอดเยี่ยม

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะการแปลระดับคำ และโวหารภาพพจน์ ซึ่งรวมถึงถ้อยคำ วลี สำนวน ประโยคต่างๆ ประกอบกับการพิจารณาปัจจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เช่น เนื้อเรื่องและบริบทเป็นต้น โดยจะพิจารณาในสองประเด็นหลักคือการ “ก้าวข้าม” ความเป็นอื่นด้านภาษา และการ “ก้าวไม่ข้าม” ความเป็นอื่นด้านภาษา ดังนี้

1. การ “ก้าวข้าม” ความเป็นอื่นด้านภาษา : กลวิธีการใช้คำและภาพพจน์

แนวคิดการก้าวข้ามอุปสรรคด้านต่าง ๆ ในการแปลวรรณกรรมจากภาษาหนึ่งไปอีกภาษาหนึ่ง ยึดหลักแนวคิดของธเนศ เวศร์ภาดาในบทความ “ลิลิตพระลอ กวีนิพนธ์แปลจีน : การก้าวข้าม “ความเป็นอื่น” ทางวัฒนธรรมวรรณศิลป์ไทย” ซึ่งบทความของธเนศ เน้นประเด็นกลวิธีการแปลที่ทำให้ลิลิตพระลอ กวีนิพนธ์จีนเป็นตัวอย่างงานแปลที่ประณีตงดงาม

ผู้แปลสามารถก้าวข้าม “ความเป็นอื่น” หรือ “อุปสรรค” ทางวรรณศิลป์ไทย แปลลิลิตพระลอให้เป็นกวีนิพนธ์จีนที่ผู้อ่านชาวจีนรับรองสรรเสริญตามขนบวรรณศิลป์จีนได้¹

งานวิจัยฉบับนี้ได้ประยุกต์แนวความคิดของธเนศ เวศร์ภาดาในเรื่องการก้าวข้ามอุปสรรคด้านการแปล แต่เน้นหนักไปทางด้าน การ “ก้าวข้าม” และ การ “ก้าว‘ไม่’ข้าม” ความเป็นอื่นทางการกลวิธีการใช้คำและภาพพจน์ของชาติ กอบจิตติที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่องคำพิพากษา

การ “ก้าวข้าม” ความเป็นอื่นด้านภาษาในที่นี้หมายถึง ความถูกต้องในการใช้ภาษาระดับภาษา ภาพความคิดของบทแปล ตลอดจนภาพพจน์ต่าง ๆ ในบทแปลภาษาจีนทั้งสองสำนวนไม่ผิดเพี้ยนไปจากต้นฉบับภาษาไทย ผู้อ่านชาวจีนไม่เพียงแต่เข้าใจตรงกันกับสิ่งที่ชาติ กอบจิตติต้องการสื่อในวรรณกรรมเรื่องคำพิพากษา ทั้งยังกลายเป็นวรรณกรรมจีนที่ผู้อ่านชาวจีนรับรองสรรเสริญตามรูปแบบบันเทิงคดีจีนได้อีกด้วย โดยการศึกษาในงานวิจัยนี้ แบ่งเป็น 2 ประเด็นหลัก ๆ ดังต่อไปนี้

(1.1) คำพิพากษาลับปากยี่สิบสองฉบับเลือกใช้ทับทรวงเดียวกันหรือคล้ายกัน

(1.1.1) การแปลระดับคำ

จากการศึกษาพบว่า ในการแปลระดับคำ ผู้แปลคำพิพากษาลับปากยี่สิบสองสำนวนเลือกใช้ทับทรวงเดียวกันอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งแต่ละตัวอย่างจะมีวิธีการแปลที่แตกต่างกันไป มีทั้งการแปลตรง การแปลเอาความ การแปลลดความ การแปลเพิ่มความ ใช้สำนวนจีนแทนสำนวนไทย เป็นต้น ซึ่งจะอภิปรายในรายละเอียดในลำดับต่อไป

¹ธเนศ เวศร์ภาดา. 2559. ลิลิตพระลอ กวีนิพนธ์แปลจีน : การก้าวข้าม “ความเป็นอื่น” ทางวัฒนธรรมวรรณศิลป์ไทย. หนังสือรวมบทความวิชาการ “ที่ทรงคุณลิลิตพระลอ” การประชุมทางวิชาการระดับชาติ เรื่อง “หยกใสรายคำในวรรณกรรม” ลิลิตพระลอและพระราชนิพนธ์แปล ที่ทรงคุณภาษา วรรณกรรม และวัฒนธรรม เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโอกาสฉลองพระชนมายุ 5 รอบ 2 เมษายน 2558. กรุงเทพฯ : เซฟไฟร์ พรินต์ติ้ง, หน้า 93-147.

ตัวอย่างที่(1)

ต้นฉบับภาษาไทย

พออายุครบเกณฑ์ทหาร พักเข้าไปคัดเลือกในตัวจังหวัด โชคร้ายจับได้ใบแดงจึงต้องทิ้งให้พ่ออยู่เพียงลำพังถึงสองปี เสาร์อาทิตย์เขาได้กลับมาเยี่ยมบ้างแต่ไม่เสมอไปทุกอาทิตย์ ในระหว่างที่ถูกเกณฑ์ไปใหม่ ๆ นั้น มีข่าวว่าจะมีถนนตัดผ่านหลังวัด เป็นถนนที่ตัดมาจากกรุงเทพฯ ผ่านไปยังอีกจังหวัดหนึ่ง คนในตำบลเริ่มกระตือรือร้นกับความเจริญที่จะมาถึง (คำพิพากษา, 11)

สำนวนแปลที่หนึ่ง 《人言可畏》

到了服兵役的年龄，法到府里去抓阉儿，不幸拈了个应征入伍的红阉儿。他不得不把爸爸一个人丢在家里，两年之内无法照顾，只能周末回来看一下，而且还不能每个星期都回来。法入伍不久便有消息说政府计划从曼谷到另一府之间修筑一条公路，这条公路刚好要经过他们这个小镇。这个消息使小镇上的人们为自己家乡未来的进步、繁荣激动不已。（《人言可畏》，7-8）

สำนวนแปลที่สอง 《判决》

当发长到了服兵役的年龄，他被叫到府城，倒霉的是他抓了红阉^①，于是不得不抛下父亲整整两年，星期

六和星期天他才能回来看看，但不是每个星期都能如此。在他应征入伍的初期，听说在佛寺后面要修一条公路，从曼谷经过这里一直通到另一个府为止，对于即将来临的繁荣，小镇上的人都十分兴奋。（《判决》，8）

（脚注：泰国适龄年龄青年服兵役采用的是抓阄的方式，抓到写红字的阄要应征入伍。——译者）

จากตัวอย่างข้างต้น เห็นได้อย่างชัดเจนว่า ฉบับแปลทั้งสองสำนวนเลือกใช้คำแปลคำเดียวกันแปลคำว่า“ใบแดง” ซึ่งหมายถึง “ใบสลากที่จัดไว้ให้ผู้ที่เข้ารับการคัดเลือกเพื่อเข้ารับราชการทหารจับ”¹ เป็น “红阄” การแปลลักษณะนี้เป็นการสร้างคำใหม่ในฉบับแปลภาษาจีน โดยการนำคำว่า “红” แปลว่า “สีแดง” และคำ “阄” หมายถึง “สลากที่ทำสัญลักษณ์ไว้ล่วงหน้าสำหรับให้คนในกลุ่ม ในหมู่คณะ ในองค์กร ในหน่วยงานนั้นๆ มาเลือกเพื่อแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในงานส่วนต่างๆ หรือจับเพื่อเลือกสิ่งของที่ทางองค์กรหรือหน่วยงานจัดสรรไว้ให้”² โดยทั่วไปจะใช้คำว่า “抓阄儿” ซึ่งทั้งคำว่า “ใบ(แดง)” และ “(红) 阄” มีอรรถลักษณะเหมือนกัน สามารถใช้แทนกันได้บริบทเกี่ยวกับการคัดเลือกทหารในสังคมไทย

ใบ(แดง)

[+สลาก]

[+สัญลักษณ์]

¹ราชบัณฑิตยสถาน. 2556. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, หน้า 689-690.

²中国社会科学院语言研究所词典编辑室《现代汉语词典》（第6版），北京：商务印书馆，2012年，第324页。

[+ทำให้ล่งหน้า]

[+ได้รับการคัดเลือก]

[+หน่วยงานราชการทหาร]

(红) 阄

[+สลาก]

[+สัญลักษณ์]

[+ทำให้ล่งหน้า]

[+หน่วยงาน องค์การ]

[+เลือกสิ่งของ]

[+แบ่งภาระหน้าที่]

จากตัวอย่างหนึ่ง(1) ยังพบลักษณะการแปลที่ฉบับภาษาจีนทั้งสองสำนวนใช้เหมือนกันอีกคือ “(长) 到了服兵役的年龄” ซึ่งมีความตรงกับต้นฉบับภาษาไทยว่า “อายุครบเกณฑ์ทหาร” การแปลลักษณะนี้คือการแปลตรงหรือการแปลแบบคำต่อคำ (word for word translation) หรือการแปลตามพยัญชนะ (literal translation) เป็นกลวิธีที่ผู้แปลจะหาคำในภาษาปลายทางซึ่งมีความหมายตรงกับความหมายประจำรูปของคำแต่ละคำในต้นฉบับ เป็นการแปลในระดับคำที่ยึดโครงสร้างพื้นผิว (surface structure) ของภาษาในต้นฉบับทั้งในแง่ความหมายและโครงสร้างภาษา

เมื่อพิจารณาตามแนวคิดเรื่องการแบ่งกลวิธีการแปลของนิวมาร์คซึ่งได้เสนอไว้ในหนังสือ Approaches to Translation ว่าการแปลตรงหรือการแปลแบบคำต่อคำจัดอยู่ในประเภทการแปลเชิงอรรถศาสตร์ซึ่งเป็นการแปลที่ผู้แปลพยายามเน้นความหมายของต้นฉบับ

เป็นสำคัญ จึงแปลหรือถ่ายทอดภาษาต้นฉบับมาเป็นภาษาฉบับแปลแบบคำต่อคำ หรือวลีต่อวลี¹ ตัวอย่างการแปลตรงอื่นๆ เช่น

ตัวอย่างที่(2)

ต้นฉบับภาษาไทย

ถ้าเป็นช่วงปิดเทอมก็รับจ้างตัดฟืน คายหญ้า งานในสวน แล้วแต่จะมีใครมาว่าจ้าง ได้เงินมาก็ให้พ่อเก็บไว้ใช้สอย ความประพฤติของเขาในตอนนั้นเกือบจะเป็นคนหนุ่มตัวอย่างของตำบลที่ว่าได้ จนมีคำว่าการว่าตักเตือนลูก ๆ ของชาวบ้านว่า...”มึงไม่เอาอย่างไอพิกมันบ้าง ได้สักครึ่งของมันกูก็เบาใจ” (คำพิพากษา, 10-11)

สำนวนแปลที่หนึ่ง 《人言可畏》

每逢学校放假，他就出去打短工，如打柴、除草、修整果园……只要别人雇用，他什么活儿都干，挣钱多少回来如数交给爸爸。他的品行可以说是全镇青年的楷模，乡亲们经常以法为榜样教育自己的子女。“你就不能学学法的样儿？你就是学他一半，我也省心了！”这样的话是经常可以听到的。（《人言可畏》，7）

¹Newmark, Peter. 1981. Approaches to Translation. Oxford : Pergamon Press., pp.42.

สำนวนแปลที่สอง 《判决》

如果学校放了假，他就去做短工，帮人家打柴、除草、收拾园子，人家雇他干什么就干什么。挣的钱数目大些就交给父亲做为日常的花用。那个时候，他的行为可以说是小镇上青年的一个楷模，以至村民们在教训自己的子女时都会说：“你要能赶上发的一半，我就宽心了。”（《判决》，7-8）

“รับจ้าง” หมายถึง “รับทำงานเพื่อค่าจ้าง เช่น รับจ้างทำงานบ้าน”¹ และ “ตัวอย่าง” หมายถึง “ที่แสดงแบบอย่างหรือคุณภาพเป็นต้นแบบส่วนทั้งหมดของสิ่งนั้น ๆ เช่น ของตัวอย่าง, ที่ทำให้เห็นเป็นแบบอย่างที่ดี เช่น ครูตัวอย่าง นาตัวอย่าง”² ฉบับแปลทั้งสองสำนวนใช้วิธีการแปลตรงเลือกใช้คำแปลคำเดียวกันคือ “短工” หมายถึง “รับจ้างชั่วคราว”³ และ “楷模” หมายถึง “ตัวอย่าง หรือ แบบฉบับ”⁴ ตามลำดับ

¹ราชบัณฑิตยสถาน. 2556. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, หน้า 989.

²ราชบัณฑิตยสถาน. 2556. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, หน้า 488.

³中国社会科学院语言研究所词典编辑室《现代汉语词典》（第6版），北京：商务印书馆，2012年，第324页。

⁴中国社会科学院语言研究所词典编辑室《现代汉语词典》（第6版），北京：商务印书馆，2012年，第723页。

ตัวอย่างที่(3)

ต้นฉบับภาษาไทย

เข้านี้เป็นเช้าที่สดใสอบอุ่นด้วยแสงแดด แต่สำหรับฟักค่อนข้าง
จะอบอ้าว เสื้อของเขาบริเวณหลังซึมเปียกด้วยเหงื่อ (คำ
พิพากษา, 19)

สำนวนแปลที่หนึ่ง 《人言可畏》

这是个空气清新、阳光和煦的早晨，不过法却觉得有
些闷热，他后背上的汗水已经湿透了衣衫。（《人言
可畏》，14）

สำนวนแปลที่สอง 《判决》

今天早晨是阳光和煦，晴朗宜人的，可发却感到有些闷
热，他衣服的背后已被汗水湿透了。（《判决》，12）

“อบอุ่น”ให้ความรู้สึก“อุ่นสบาย”¹ “อบอ้าว”เป็นบรรยายภาวที่“ร้อนไม่มีลม”² และ
“ซึม”หมายถึง “กิริยาของน้ำหรือของเหลวที่ไหลไปตามรูเล็ก ๆ อย่างช้า ๆ เช่น เหงื่อซึม น้ำ
ซึม ปากกาหมึกซึม”³ ฉบับแปลทั้งสองสำนวนใช้วิธีการแปลตรงเลือกใช้คำแปลคำเดียวกันคือ
“和煦” “闷热” และ “湿透” ตามลำดับ ซึ่งล้วนมีอรรถลักษณะตรงกับคำไทยทั้งสาม
คำ สามารถใช้แทนได้ในบริบทข้างต้น

¹ราชบัณฑิตยสถาน. 2556. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, หน้า 1372.

²ราชบัณฑิตยสถาน. 2556. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, หน้า 1372.

³ราชบัณฑิตยสถาน. 2556. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, หน้า 402.

ตัวอย่างที่(4)

ต้นฉบับภาษาไทย

สามเณรฟักก็ได้สร้างชื่อขึ้นสมความปรารถนาของชาวบ้านจริง ๆ ด้วยการสอบนักธรรมตรี โท เอก ได้ที่สนามจังหวัดภายในสามปี มีพระบางองค์เพียรสอบอยู่ก่อนหลายปีก็ไม่ได้เข้าสามเณรฟักสามเณรจึงเป็นที่รักและเอ็นดูของพระและชาวบ้านทั่วไป คนแก่มารู้สึกในวันพระที่วัด เมื่อได้ฟังสามเณรฟักเทศน์ ต่างเพลิดเพลिनชื่นชมไปกับลีลาจังหวะของการอ่านไบลานอันแตกฉาน (คำพิพากษา, 8-9)

สำนวนแปลที่หนึ่ง 《人言可畏》

他果然不负众望，在府城会考时考中了法师。有些和尚多年学经，屡次会试，都未能获得法沙弥这样的成功。相比之下，法沙弥当然地受到全镇僧俗的一致赞扬。礼佛日到寺里来听经的老人听着法沙弥那抑扬顿挫、节奏分明的诵经声倍感亲切，个个赞叹不已。

(《人言可畏》，6)

สำนวนแปลที่สอง 《判决》

他果然不负众望，三年之内就在府的范围内考上了佛学第三、第二和第一级，赢得了声誉。而有些和尚在此之前接连考了几年都名落孙山，因此和尚和村民们对沙弥发不能不另眼相看，十分喜欢。每逢佛日，佛

门的老年信徒来到庙里，听沙弥发讲经，听到他读贝叶经琅琅上口，抑扬顿挫，高兴之余，又不能不倍加赞赏。（《判决》，6）

ตัวอย่างที่(5)

ต้นฉบับภาษาไทย

ฟักวางจานกับช้อนลง ยกน้ำในขันขึ้นดื่ม “เดี๋ยวนางล้างจาน ดูแลเก็บกวาดแคร่ให้ดี” อิ่มหน้าแล้วเดินล่องออกจากกระต๊อบ หึ่งให้นางละเอียดกินข้าวอยู่คนเดียว(คำพิพากษา,30)

สำนวนแปลที่หนึ่ง 《人言可畏》

法放下饭盘子，端起了水舀子，一边喝水一边吩咐： “回头依把盘子碗都刷一刷，把床收拾收拾！”法走出草棚，丢下顺颂寡妇一个人细嚼慢咽地吃着。
（《人言可畏》，24）

สำนวนแปลที่สอง 《判决》

发放下盘和勺，用瓢舀了一点水喝。“待会儿你把盘子洗了，把床拾缀干净。”发吃饱了，走出茅屋，留下颂松一个人在那里细嚼慢咽（《判决》，22）

ตัวอย่างที่(4)และ(5) เป็นตัวอย่างการใช้สำนวนจีนแทนคำหรือวลีภาษาไทย คำพิพากษาดับพากย์จีนทั้งสองสำนวนเลือกใช้สำนวนจีนคำเดียวกัน คือ แปลคำว่า “สมควรปรารถนา”เป็น สำนวนจีน “不负众望” และแปลคำว่า “ละเอียด”เป็น สำนวนจีน “细嚼慢咽”

สำนวนจีน “不负众望” เป็นสำนวนสื่อนัยบอก ใช้กับคนที่เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป มีหน้าที่การงานที่ไม่อายใคร ไม่ทำให้ทุกคนผิดหวัง ซึ่งใช้บริบทที่**สามเณรฟักก็ได้สร้างชื่อเสียงสมความปรารถนา ไม่ทำให้ชาวบ้านผิดหวัง ด้วยการสอบนักธรรมตรี โท เอก ได้ที่สนามจังหวัดภายในสามปี**

ส่วนสำนวนจีน “细嚼慢咽” มีความหมายว่ากินทีละน้อย ๆ ค่อย ๆ ลิ้มลองรสชาติของอาหาร ซึ่งสอดคล้องกับตอนที่**ฟักปล่อยให้นางสมทรงละเอียดกินข้าวอยู่คนเดียวแล้วเดินออกจากกระต๊อบไปทำงานที่โรงเรียนต่อ**

การแปลโดยการยกระดับคำ วลีให้เป็นสำนวนถือเป็นการเพิ่มระดับภาษาจากกระดับคำหรือวลี ให้เป็นระดับสำนวน ทำให้ข้อความกระชับ น่าสนใจ ดึงดูดใจผู้อ่านชาวจีน เพิ่มความหมายและน้ำหนักคำให้มากขึ้นด้วย

ตัวอย่างที่(6)

ต้นฉบับภาษาไทย

นี่คือเรื่องราวของชายคนหนึ่ง ซึ่งได้หญิงมาไม่เต็มเต็งเป็นเมีย (เรื่องคงจะจบลงตรงนี้ได้ ถ้าหากว่าหญิงมาคนนี้ไม่เคยเป็นเมียพ่อของเขามาก่อน) และบังเอิญเหลือเกินที่เรื่องนี้เกิดขึ้นในสังคมของตำบลเล็ก ๆ ฉะนั้นจึงกลายเป็นเรื่องใหญ่ที่สั่นคลอนจริยธรรมของคนเกือบทั้งตำบล คนในตำบลต่างพากัน**พิพากษ์พิจารณา** ซึ่งแล้วแต่ว่า : ใครผู้นั้นจะมีความในใจอย่างไรกับเรื่องกามพิเรนเรื่องนี้(คำพิพากษา,3)

สำนวนแปลที่หนึ่ง 《人言可畏》

这是一个离奇的故事。是由一个青年与一个疯癫寡妇共同生活引起的。（如果这个寡妇不是他父亲的遗孀，事情到此也就结束了。） 这故事偏偏发生在一个小镇上，所以成了震撼这个小小社会中每个成员的道德观念的大事，惹得人们见仁见智，议论纷纷。（《人言可畏》，1）

สำนวนแปลที่สอง 《判决》

这是一个男人与一个精神不太正常的寡妇有染的故事（假如这个女人不曾是他父亲的妻子的话，那么故事很可能就此完结。）凑巧得很，这事儿偏偏发生在一个小镇上，于是它就变成了一件牵动人心、震动整个小镇文明的惊天动地之举，人们对于这件“越轨的桃色事件”议论纷纷，而作出怎样的评判，只取决于人们心里是怎么想的而已……（《判决》，1）

ชาติ กอบจิตติใช้คำซ้อนสี่คำ ด้วยการนำคำ“พิพากษ์”หมายถึง“ตัดสิน”¹ และ “พิจารณา” หมายถึง “ตรวจตรา, ตริตrong, สอบสวน”², “เรียงร้อยต่อกันให้มีความสัมพันธ์

¹ราชบัณฑิตยสถาน. 2556. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, หน้า 836.

²ราชบัณฑิตยสถาน. 2556. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, หน้า 834.

กันในด้านความหมาย จุดประสงค์เพื่อให้ได้ความหมายที่ชัดเจนได้ ทั้งยังสร้างความสมดุลให้กับคำที่ใช้ และเกิดความไพเราะอีกด้วย”¹

คำพิพากษานับพากย์จีนสองสำนวนเลือกใช้คำแปลคำเดียวกัน คือ แปลคำว่า “พิพากษ์พิจารณา” เป็น “议论纷纷 (yìlùn fēnfēn)” ซึ่งไม่ว่าจะเป็นมิติทางเสียง หรือ มิติทางความหมาย ทั้งสองคำล้วนถือว่ามีน้ำหนักเท่า ๆ กัน โดยคำจีน “议论纷纷” สามารถใช้ในบริบทที่ชาวบ้านในตำบลมีความเห็นแตกต่างกันไปเกี่ยวกับเรื่องที่ฟักได้แม่เลี้ยงเป็นเมียได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

ตัวอย่างที่(7)

ต้นฉบับภาษาไทย

ต่อจากนี้ไปเวลาร้องเพลงชาติก็จะมีเสียงขลุ่ยเป่า เสียงนึ่งหนอง
เสียงกลองประกอบทำนอง เวลาเดินเข้าห้องเรียนก็จะมีเพลง
บรรเลงและกลองตีบอกจังหวะเดินซ้าย-ขวา-ซ้าย มันเป็นความ
จริงอีกอย่างหนึ่งของโรงเรียนและตำบล อีกไม่นานนักคงมีเสียง
ไวโอลินเข้าเคล้าเสียงขลุ่ย เสียงนึ่งหนองด้วย เพราะครูดนตรี
กำลังเพียรลืออยู่ทุกเช้า-เย็น (คำพิพากษา, 20)

สำนวนแปลที่หนึ่ง 《人言可畏》

唱国歌时小乐队便承担起了伴奏的任务，每天早操后
学生进入教室也有音乐伴奏，小鼓敲出“一二

¹วิไลยา ช่างขวัญยืนและคณะ. 2553. **บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 2 : คำ การสร้างคำและการยืมคำ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สถาบันภาษาไทยสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, หน้า 57.

一”的节奏。这是这所学校乃至这一镇的进步。现在，那位音乐老师每天早晚都在加紧练习小提琴，看来他的提琴不久即可加入乐队的合奏。（《人言可畏》，15）

สำนวนแปลที่สอง 《判决》

唱国歌的时候，要有笛子、琴和鼓声伴奏，走进教室的时候，也要有音乐伴奏让学生踩着鼓点一二一地走，这也是学校和小镇兴旺发达的一个标志。用不了多久，大概还会有小提琴加入进去，因为音乐老师每天早晚正在勤奋练习哩！（《判决》，13-14）

ตัวอย่างที่(8)

ต้นฉบับภาษาไทย

แต่หล่อนก็ไม่เคยสร้างความเดือดร้อนให้ใคร ไม่เคยทำร้ายใคร นอกจากทำตาหวานหรือส่งยิ้มให้ผู้ชายที่นางมีโอกาสดูเห็น อาจหมายรวมถึงพระหนุ่ม ๆ บางองค์ด้วย (คำพิพากษา,12)

สำนวนแปลที่หนึ่ง 《人言可畏》

不过她没有给任何人找过麻烦，没有伤害过任何人。只是每次遇到男人时，她总要送个秋波递个媚笑，甚至连年轻和尚也不放过。（《人言可畏》，8-9）

สำนวนแปลที่สอง 《判决》

然而她并没有找过谁的麻烦，也没有伤害过别人，只是常对她遇见的男人送个秋波和媚笑，其中也包括某些年轻的和尚在内。（《判决》，9）

ตัวอย่างที่(7)และ(8) เป็นตัวอย่างลักษณะการแปลเอาความที่คำนึงถึงผู้อ่านชาวไทยเป็นหลัก โดยใช้คำจีนที่สอดคล้องกับประสบการณ์การอ่านของคนจีนแทนคำภาษาไทยจากตัวอย่าง เห็นได้อย่างชัดเจนว่า คำพิพากษานับพากย์จีนทั้งสองสำนวนเลือกใช้คำแปลคำเดียวกัน คือ แปลคำว่า “(จิ้งหะเดิน)ซ้าย-ขวา-ซ้าย” เป็น สำนวนจีน “一二一” แปลคำว่า “ตาหวาน” และ “ส่งยิ้ม” เป็น “秋波” “媚笑” ตามลำดับ

การนับจิ้งหะการเดินของคนไทยจะนับจากการก้าวเท้า โดยทั่วไปมักเริ่มนับจากเท้าซ้ายไปเท้าขวา สลับไปเรื่อย ๆ เหมือนที่ชาติ กอบจิตติใช้ในเรื่องคำพิพากษา แต่ในภาษาจีนนั้นคุ้นเคยกับการนับจิ้งหะด้วยตัวเลข โดยปกติก็จะก้าวเท้าซ้ายก่อน แต่นับเป็นเลขหนึ่งแล้วตามด้วยเท้าขวา นับเป็นเลขสอง นับวนกลับไปกลับมา เช่นเดียวกับภาษาไทย ความแตกต่างของการนับจิ้งหะการเดินของคนสองชาติสะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์ในเรื่องการเคลื่อนไหวอย่างเป็นจิ้งหะ อาจหมายถึง การก้าวเดินไปข้างหน้าอย่างเป็นลำดับ คนไทยมองการก้าวเดินเชื่อมโยงกับอวัยวะของร่างกายคือ เท้า การก้าวเดินไปข้างหน้าสัมพันธ์กับร่างกาย ถ้าขาด“เท้า”ซึ่งเป็นอวัยวะที่สำคัญของร่างกายไปก็ก้าวเดินไปข้างหน้าไม่ได้ การก้าวเดินในมโนทัศน์ของคนจีนมีขั้นมีตอน มีลำดับขั้น การก้าวไปข้างหน้าอย่างมีขั้นตอนและมั่นคงเท่านั้นที่นำไปสู่ความก้าวหน้าได้อย่างยั่งยืนและมั่นคง

“ตาทวน”เป็นอวัจนภาษาประเภท“เนตรภาษา” คือการแสดงออกทางสายตา หมายถึง “ตาที่มีเสน่ห์ชวนให้รัก, ตาแสดงความรัก”¹ ส่วน“ยิ้ม” เป็นอวัจนภาษาประเภท“อาการภาษา”คือการแสดงกิริยาท่าทางของบุคคลหมายถึง “แสดงให้เห็นว่าชอบใจ เยาะเย้ย หรือเกลียดชัง เป็นต้น ด้วยริมฝีปากและใบหน้า”² คำพิพากษาลับปากยฺจิ้นทั้งสองสำนวน เลือกใช้คำแปลคำเดียวกันมาแทนอวัจนภาษาทั้งสองคำ คือ “秋波” “媚笑” ตามลำดับ จากการวิเคราะห์อรรถลักษณะพบว่า คำไทยและคำจีนถึงแม้จะมีอรรถลักษณะที่ไม่เหมือนกันทั้งหมด แต่ยังมีพื้นฐานความหมายที่ร่วมกันอยู่ ดังนี้

ตาทวน

[+อาการ]
[+สายตา]
[+มีเสน่ห์]
[+แสดงความรัก]

秋波

[+อาการ]
[+สายตา]
[+หญิงงาม]
[+มีเสน่ห์]
[+แสดงความรัก]

¹ราชบัณฑิตยสถาน.2556. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน,หน้า 953.

²ราชบัณฑิตยสถาน.2556. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน,หน้า 491.

“秋波”¹ เป็นคำเปรียบเปรยธรรมชาติ เปรียบสายตาของ“หญิงงาม”เหมือนคลื่นน้ำในฤดูใบไม้ร่วงที่ใสบริสุทธิ์ ถึงแม้ว่าอรรถลักษณะจะไม่สอดคล้องกับคำว่า“ตาหวาน”ทั้งหมด แต่ก็สามารถใช้ในบริบทที่นางสมทรงชอบทำตาหวานให้ผู้ชายที่พบเจออยู่เสมอได้เป็นอย่างดี

“媚” มาจากคำว่า “妍媚” “จรัสทั้งดงามของสตรี”² ดังนั้น “媚笑” จึงหมายความว่า“เจตนาส่งยิ้มเพื่อดึงดูดความสนใจ” เห็นได้อย่างชัดเจนว่ามีอรรถลักษณะต่างกับภาษาไทย

ยิ้ม

[+อาการ]

[+ริมฝีปาก]

[+ใบหน้า]

[±ชอบใจ เยาะเย้ย เกลียดชัง]

媚笑

[+อาการ]

[+ริมฝีปาก]

[+ใบหน้า]

[+เจตนา]

[+มีเสน่ห์]

¹中国社会科学院语言研究所词典编辑室《现代汉语词典》（第6版），北京：商务印书馆，2012年，第1066页。

²中国社会科学院语言研究所词典编辑室《现代汉语词典》（第6版），北京：商务印书馆，2012年，第1382页。

ถึงแม้เอกลักษณ์จะไม่เหมือนกันทั้งหมด แต่พื้นฐานความหมายที่เหมือนกันทำให้ใช้คำว่า “媚笑” ในบริบทที่นางสมทรงชอบสงยืมให้ผู้ชายที่พบเจออยู่เสมอได้เป็นอย่างดี

ตัวอย่างที่(7)และ(8) เป็นตัวอย่างการแปลเอาความ ซึ่งเป็นวิธีการแปลที่ผู้แปลอ่านและเข้าใจความหมายที่ต้องการจะสื่อในภาษาต้นฉบับ แล้วสรุปความหมาย และแปลเก็บความโดยเนื้อความเดิมอยู่ครบถ้วน เนื้อความเพิ่มขึ้น หรือเนื้อความหายไป มุ่งให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาเรื่องราวของตัวบท ไม่มุ่งถ่ายคำจากภาษาหนึ่งไปเป็นอีกภาษาหนึ่งซึ่งยากแก่การเข้าใจ ในดาเรียการแปลประเภทนี้ว่า Dynamic–Equivalent Translation ซึ่งมีหลายระดับ ตั้งแต่การแปลเอาความหมายให้ครบทุกส่วนตรงตามต้นฉบับไปจนถึงระดับที่มีอิสระสูงสุดในการดัดแปลงบทแปล เป็นการแปลที่เน้นปฏิกริยาตอบสนองของผู้รับสารหรือผู้อ่านที่อ่านโดยเทียบเคียงกับประสบการณ์การอ่านในภาษาและวัฒนธรรมของตน ดังนั้นผู้แปลจึงปรับสำนวนให้เป็นธรรมชาติทั้งในระดับคำศัพท์ ระดับไวยากรณ์ และระดับข้อความโดยพิจารณาจากบริบททางวัฒนธรรม¹ การแปลประเภทนี้สอดคล้องกับแนวคิดของเหียนฟู (严复) นักทฤษฎีการแปลสมัยราชวงศ์ชิงของจีน เหียนฟู เสนอมาตรฐาน “ถูกต้อง-สื่อความหมาย-ตามแบบแผน”² (信、达、雅) มาตรฐานการแปลสองข้อแรกคือ ถูกต้องตามต้นฉบับ และในขณะเดียวกันก็ไม่ยึดติดกับรูปแบบของต้นฉบับมากเกินไปจนไม่สื่อความ³

¹Nida, E.A. 1975. *Componential Analysis of Meaning : An Introduction to Semantic Structures*. The Hague : Mouton, pp.165-169. อ้างถึงในสุพรรณิ ปิ่นมณี. 2555. แปลผิด แปลถูก : คัมภีร์การแปลยุคใหม่. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 19.

²ในที่นี้คำว่า “信、达、雅” ใช้คำแปลตาม กนกพร นุ่มทอง. 2554. *ตำราการแปลภาษาไทยเป็นภาษาจีน*. กรุงเทพฯ: สถาบันขงจื๊อมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, หน้า 11.

³赫胥黎原著、严复译述《天演论》，上海，商务印书馆，1933 年。

(1.1.2) การแปลโวหารภาพพจน์

ภาพพจน์ (Figure of Speech หรือ Rhetoric Language) คือ “ถ้อยคำที่เรียบเรียงไว้อย่างโวหาร ไม่กล่าวตรงไปตรงมา ทั้งนี้มีเจตนาให้ประสิทธิผลต่อความเข้าใจและต่อความรู้สึกยิ่งกว่าการใช้ถ้อยคำบอกเล่าแบบธรรมดา”¹ “การใช้ภาพพจน์ หรือ อาจเรียกว่า โวหารภาพพจน์ คือ การเลือกใช้ภาพพจน์ในการเรียบเรียงถ้อยคำ ข้อความให้เป็นโวหาร”² คือ “ชั้นเชิงหรือสำนวนแต่งหนังสือหรือพูด เช่น มีโวหารดี, ถ้อยคำที่เล่นเป็นสำบัดสำนวน เช่น ออย่ามาตีโวหาร เขาชอบเล่นโวหาร”³ นั้น “เพื่อแสดงชั้นเชิงในการใช้ภาษาให้เห็นว่าผู้เขียน ผู้แต่ง หรือผู้เรียบเรียงนั้นมีภูมิรู้ในการใช้ภาษาเป็นอย่างไร และเหื่อนว่านั้นคือความสละสลวย และประสิทธิภาพในการสื่อสารที่สามารถความคิดได้ตามวัตถุประสงค์ และได้อารมณ์ความรู้สึกของผู้ส่งสาร และสะท้อนให้ผู้รับสารมีอารมณ์ร่วมและเห็นคล้อยตามไปในทำนองเดียวกัน”⁴ ภาพพจน์จึงเป็นวิธีหนึ่งที่นักประพันธ์ทุกคนเลือกมาใช้ให้สอดคล้องกับบริบทและอารมณ์ของเรื่อง

จากการศึกษาพบว่า คำพิพากษานับพากย์เงินทั้งสองสำนวนเลือกใช้ทับทิมแปลที่เหมือนหรือคล้ายกันในการแปลภาพพจน์ต่าง ๆ ดังนี้

¹กุลหาบ มัลลิกะมาส. 2522. **วรรณคดีวิจารณ์**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, หน้า 126.

²สมเกียรติ รัชชมน. 2558. **การแต่งนวนิยาย**. นนทบุรี : สัมปชัญญะ, หน้า 141.

³ราชบัณฑิตยสถาน. 2556. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, หน้า 1134.

⁴สมเกียรติ รัชชมน. 2558. **การแต่งนวนิยาย**. นนทบุรี : สัมปชัญญะ, หน้า 141-142.

ตัวอย่างที่(9)

ต้นฉบับภาษาไทย

ช่วงเวลาที่ลุงไข่จะต้องพักเพื่อจะมัดตราสังศพ ม่ายสมทรงก็ไฝ
กระโจนเข้าใส่ ราวกับสัตว์ตัวเมียที่ปกป้องลูกอ่อนของมัน ทั้ง
กัดทั้งถีบอูตลุด จนลุงไข่ไม่สามารถเข้าใกล้ร่างกายพิงได้(คำ
พิพากษา, 288)

สำนวนแปลที่หนึ่ง 《人言可畏》

凯大伯刚要动手给法裹尸，顺颂寡妇就扑过来，又踢
又打，象一头母兽保护自己的幼仔一样，不让凯大伯
接近法的尸体。（《人言可畏》，235）

สำนวนแปลที่สอง 《判决》

在凯大伯动手捆绑尸体的时候，颂松一下子扑过来，
好象一头母兽在保护它的幼仔一样，乱咬乱蹬，以至
凯大伯无法接近发。（《判决》，245）

ตัวอย่างที่(10)

ต้นฉบับภาษาไทย

พักและม่ายสมทรงเดินมาถึงกระต๊อบ เขาบอกให้นางไปซื้อเหล้า
ถามนางว่ากินข้าวหรือยัง ถ้ายังก็ให้ซื้อกินซะ ม่ายสมทรงว่ากิน
แล้วตั้งแต่เย็น นางรับเงิน เดินจากกระต๊อบหายไปในความมืด
คล้ายกับคนไข้ที่ซื้อสัตย์ที่เจ้านายใช้ให้ขึ้นเขาลงห้วยก็ยอมทำ
...(คำพิพากษา, 276)

สำนวนแปลที่หนึ่ง 《人言可畏》

一回到自己的草棚，法马上就叫顺颂寡妇去买酒。他问顺颂寡妇吃过饭没有，告诉她如果还没吃就买点儿饭吃。顺颂寡妇回答说下午吃过了，并从法的手上接过钱，走出草棚，消失在黑夜中。就象忠实的仆人，即使主人吩咐上刀山下火海，她也决不会犹豫。

（《人言可畏》，225）

สำนวนแปลที่สอง 《判决》

发和颂松回到了茅屋，发让颂松去买酒，并问颂松吃过饭没有，如果没吃饭就去店里买点吃的，颂松告诉他，晚饭已经吃过。她接过钱，消失在黑暗中，好象一个忠实的仆人受着主人的差遣，上刀山下火海也在所不辞。（《判决》，234）

จากตัวอย่างที่(9)และ(10) เห็นได้อย่างชัดเจนว่า คำพิพากษานับบัพภักย์จีนทั้งสองสำนวนพยามรักษาสิทธิการประพันธ์ของชาติ กอบจิติติ โดยใช้กลยุทธ์การแปลแบบรักษาความแปลกต่าง (异化/Foreignization) ในการแปลภาพพจน์อุปมาออกมาคล้ายกัน ดังนี้

ตัวอย่างที่(9)

	อุปไมย	อุปมา
ต้นฉบับภาษาไทย	โพกระโดนเข้าใส่	สัตว์ตัวเมียที่ปกป้องลูกอ่อน
สำนวนแปลที่หนึ่ง	ทั้งเตะทั้งต่อย	สัตว์ตัวเมียที่ปกป้องลูกอ่อน
สำนวนแปลที่สอง	กระโดน	สัตว์ตัวเมียที่ปกป้องลูกอ่อน

ตัวอย่างที่(10)

	อุปไมย	อุปมา		
ต้นฉบับภาษาไทย	เดินจากไป	คนใช้	เจ้านาย	ขึ้นเขาลงห้วย
สำนวนแปลที่หนึ่ง	ทิ้งตะทิ้งต๋อย	คนใช้	เจ้านาย	ขึ้นเขาลงห้วย
สำนวนแปลที่สอง	กระโจน	คนใช้	เจ้านาย	ขึ้นเขาลงห้วย

แม้ว่าในตัวอย่าง(10) ฉบับพากย์จีนทั้งสองสำนวนจะใช้กลยุทธ์การแปลแบบทำให้กลมกลืน (归化/Domestication) แปลสำนวนไทย “ขึ้นเขาลงห้วย” เป็นสำนวนจีน “上山下火海” แต่ก็ยังคงรักษาลีลาของผู้ประพันธ์ได้ดีในระดับหนึ่ง

(1.2) คำพิพากษาลับพากย์จีนทั้งสองฉบับเลือกใช้บทแปลต่างกัน

จากการศึกษาพบว่า คำพิพากษาลับพากย์จีนทั้งสองสำนวนเลือกใช้บทแปลต่างกันเป็นจำนวนมากที่สุด ทั้งในการแปลคำและการแปลโวหารภาพพจน์

(1.2.1) การแปลคำ

ตัวอย่างที่(11)

ต้นฉบับภาษาไทย

เขาลือกันว่าไอ้ฟักได้แม่เลี้ยงเป็นเมียเสียแล้ว หลังจากที่พ่อมันตายได้ไม่ถึงเดือน บางเสียงยังเสริมเติมว่าทั้งคู่ร่วมกันสวมเขาให้ตาฟูก่อนที่แกยังไม่ได้ลงนอนในโลงเสียอีก... ดูอิสมทรงมันลิ มีน้ำมีนวลขึ้นเป็นกอง ไอ้ฟักนะผอมแห้งยังกะผีตายซาก ฯลฯ (คำพิพากษา, 3)

สำนวนแปลที่หนึ่ง 《人言可畏》

人们都在传说，福死后还不到一个月，他的儿子艾^①
法便同年轻的继母同居了。更有人添油加醋，说早在
福进棺材之前，这两个男女就给他安上了犄
角……“看吧，伊^②顺颂越来越丰满、水灵，可艾
法，却瘦得只剩下一副骨头架子了……”（《人言可
畏》，1）

①男子名前冠以“艾”字，为卑称。

②女子名前冠以“伊”字，为卑称。

สำนวนแปลที่สอง 《判决》

人们都这么传：发这个小子，在他父亲死后还不到一
个月的工夫，就把他的后娘霸占为妻了！有的更添油
加醋，说他们俩早在达富躺在棺材里之前就已经勾搭
成奸了……你瞧，颂松这个娘们儿可是水灵多了，发
这个小子却被作践得不象个人样，简直象个鬼！

（《判决》，1）

สำนวนแปลที่หนึ่งคำนึงถึงภาษาต้นฉบับเป็นสำคัญ พยายามรักษาวัฒนธรรมการเรียก
ขานในภาษาไทย โดยใช้กลยุทธ์การแปลรักษาความแตกต่าง ถอดเสียงคำว่า “ไอ้” เป็น
“艾” และถอดเสียงคำว่า “อี” เป็น “伊” จากนั้นใช้วิธีการอธิบายคำว่า “ไอ้” และ “อี”
ว่า “คำใช้ประกอบหน้าชื่อผู้ชายแสดงความดูหมิ่นเหยียดหยาม” (男子名前冠以“艾”

字，为卑称）และ“คำใช้ประกอบหน้าชื่อผู้หญิงแสดงความดูหมิ่นเหยียดหยาม”（女子名前冠以“伊”字，为卑称）ตามลำดับ ถึงแม้จะทำให้ผู้อ่านชาวจีนอ่านแล้วเกิดความสะอึก ขาดความต่อเนื่องในการเสพบ้าง แต่ก็ยังถือว่าสำนวนแปลที่หนึ่งรักษาวรรณกรรมการเรียกขานในภาษาไทยและรักษาสีการประพันธ์ของชาติ กอบจิดดีได้เป็นอย่างดี

ส่วนสำนวนแปลที่สองต้องการที่จะให้ภาษาแปลสอดคล้องกับประสบการณ์การอ่านของคนจีน จึงใช้กลยุทธ์การแปลแบบทำให้กลมกลืน แปลคำว่า “ไอ้ฟัก” เป็น “发这小子” ซึ่งสามารถสื่ออารมณ์ของการดูหมิ่นเหยียดหยามได้พอสมควร

ตัวอย่างที่(12)

ต้นฉบับภาษาไทย

หลงไว้ใจมัน ไอ้คนหน้าเนื่อใจเสือ ไล่ออกแล้วยังโกงกูอีก มัน
ระยำยิ่งกว่ากู กูซักรักแกกินเหล้า ไม่เคยคดโกงใคร แต่มีมันโกงกู
เงินของพ่อ เงินของกูมันโกงหมด มันมีสารพัด รวยจะตายหา
ยังมาโกงคนอย่างกูอีก(คำพิพากษา, 236-237)

สำนวนแปลที่หนึ่ง 《人言可畏》

“怎么相信了他 ! 人面兽心的家伙，把我开除了还不算，还昧下了我的钱……他比我更卑鄙 ! 我坏，可我光喝酒，没昧过别人的钱。他呢 ? 却昧了我的钱。我爸爸的钱，我的钱，他全给昧下了……他什么都有了，富得要命，还坑害我这样的人。（《人言可畏》，194）

สำนวนแปลที่สอง 《判决》

我轻信了他，这个佛面兽心的家伙！把我赶出学校，还昧下了我的钱，他比我下流得多。我坏只是喝了点酒，却没有贪过人家的钱财，可他却吞了我的钱，我父亲的钱！他一口就吞了个精光。这王八蛋富得要死，还要算计象我这样的人的钱！（《判决》，199）

สำนวน “หน้าเนื้อใจเสือ” เป็นสำนวนที่แสดงอุปมาโดยอรรถ กล่าวคือเป็นข้อความที่แสดงอุปมาอยู่ในตัวอยู่แล้ว มีความว่า “มีหน้าตาแสดงความเมตตา แต่ใจเหี้ยมโหด”¹ จากตัวอย่างที่(12) เห็นได้อย่างชัดเจนว่า ฉบับแปลที่หนึ่งเลือกใช้สำนวนจีน “人面兽心” ส่วนฉบับที่สองเลือกใช้สำนวนจีน “佛面兽心” ซึ่งสำนวนจีนทั้งสองมีความหมายเหมือนกัน ต่างกันที่ตัวเปรียบเทียบนำมาใช้ต่างกันเท่านั้น สำนวน “人面兽心” แปลตรงตัวว่า “หน้าคนใจสัตว์” ส่วนสำนวน “佛面兽心” แปลตรงตัวว่า “หน้าพระใจสัตว์”

ตัวอย่างที่(13)

ต้นฉบับภาษาไทย

เขาลือกันว่าไอ้ฟักได้แม่เลี้ยงเป็นเมียเสียแล้ว หลังจากที่พักผ่อนตายได้ไม่ถึงเดือน บางเสียงยังเสริมเติมว่าทั้งคู่ร่วมกันสวมเขาให้ตาฟูก่อนที่แกยังไม่ได้ลงนอนในโลงเสียอีก... ดูอิสมทรงมนัสสิ มีน้ำมีนวลขึ้นเป็นกอง ไอ้ฟักนะผอมแห้งยังกะผีตายซาก ฯลฯ (คำพิพากษา,3)

¹ราชบัณฑิตยสถาน. 2556. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, หน้า 1289.

สำนวนแปลที่หนึ่ง 《人言可畏》

人们都在传说，福死后还不到一个月，他的儿子艾法便同年轻的继母同居了。更有人添油加醋，说早在福进棺材之前，这两个男女就给他安上了犄角

①……“看吧，伊顺颂越来越丰满、水灵，可艾法，却瘦得只剩下一副骨头架子了……”（《人言可畏》，1）

（脚注：与“戴绿头巾”同意。）

สำนวนแปลที่สอง 《判决》

人们都这么传：发这个小子，在他父亲死后还不到一个月的工夫，就把他的后娘霸占为妻了！有的更添油加醋，说他们俩早在达富躺在棺材里之前就已经勾搭成奸了……你瞧，颂松这个娘们儿可是水灵多了，发这个小子却被作践得不象个人样，简直象个鬼！

（《判决》，1）

สำนวน “สวมเขา” หมายถึง “ทำความอัปยศให้แก่สามีด้วยการมีชู้โดยที่สามีไม่รู้ระแคะระคาย”¹ ซึ่งมีความหมายตรงกับสำนวนจีนที่ฉบับแปลที่สองนำมาแปลคือ “勾搭成奸” โดยทั้งสองสำนวนมีอรรถลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ต่างกันเพียงแค่ “สวมเขา” เน้นฝ่ายหญิงเป็นฝ่ายมีชู้ ซึ่งสามีไม่รู้ระแคะระคาย และมีนัยว่าสามีเป็นผู้บริสุทธิ์ “ถูกภรรยาสวมเขา” ไม่ได้นอกใจภรรยาแต่อย่างใด แต่ “勾搭成奸” ใช้ได้กับทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิงลักลอบเล่นชู้กัน ไม่ได้บ่งชี้ว่าฝ่ายใดเริ่มก่อน และฝ่ายใดบริสุทธิ์

¹ราชบัณฑิตยสถาน. 2556. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, หน้า 1184.

สวมเขา

[+สื่อนัยลบ]

[+หญิง]

[+เล่นชู้]

[+หลบ ๆ ซ่อน ๆ]

勾搭成奸

[+สื่อนัยลบ]

[±หญิง]

[+เล่นชู้]

[+หลบ ๆ ซ่อน ๆ]

วิธีการแปลของสำนวนแปลที่สองเรียกว่ากลยุทธ์การแปลแบบทำให้กลมกลืน (归化 / Domestication) ในทางกลับกัน สำนวนแปลฉบับที่หนึ่งใช้กลยุทธ์การแปลแบบรักษาความแปลกต่าง (异化 / Foreignization) แปลสำนวน“สวมเขา”ออกมาตรง ๆ ว่า “安上了犄角” จากนั้นเพิ่มเติมด้วยการอธิบายไว้ว่า “与戴绿头巾同意” แปลว่า “มีความหมายเหมือนสำนวน ‘戴绿头巾’ (สวมเขา)” ทำให้ผู้อ่านชาวจีนเข้าใจความหมายของสำนวน“สวมเขา”ไม่ผิดเพี้ยนไปจากความหมายภาษาในภาษาไทย

ตัวอย่างที่(14)

ต้นฉบับภาษาไทย

“ไอ้ระยำ! มึงจะขึ้นข้างลงมาที่ไหนก็ไป ในบ้านในช่องมึงก็มี
อยากรักทำไมไม่ทำกันที่บ้านก่อนละ เลือกจะมาทำกันในสวนกู
ไม่อายผู้เฒ่าคน ก๊อัยผีสงเทวดาบ้าง” (คำพิพากษา, 49)

สำนวนแปลที่หนึ่ง 《人言可畏》

“丧天良的东西 ! 要偷鸡摸狗就到别的地方去。你
自己也不是没有家，忍不住怎么不在自己家干，偏偏
跑到我的园子里来现眼 ! ” 本大爷气呼呼地申斥
着。“就是不怕人笑话，怎么也得避避鬼神呀……”
(《人言可畏》，41)

สำนวนแปลที่สอง 《判决》

“下流坯! 你要 骑马坐象 ‘在哪儿不成! 你不是有
家嘛! 要想干什么不先在家里干完再来?! 偷偷跑到
我的园子来干，你不怕人笑话，总得怕神笑话吧?!
(《判决》，40)

คำพิพากษานับพากย์จีนทั้งสองสำนวนเลือกบทแปลที่แตกต่างกันในการแปลคำ
“ระยำ” ที่หมายถึง “ชั่วช้า, ต่ำช้า, เลวทราม, อปมงคล”¹ เป็นภาษาจีน สำนวนแปลที่หนึ่ง
ตีความคำว่า“ระยำ”ในภาพรวม แปลคำว่า“ไอ้ระยำ”เป็น “丧天良的东西” ที่แปลเป็น
ภาษาไทยว่า“เลวทรามต่ำช้า”โดยไม่ได้บ่งชี้ถึงประเภทของความเลวว่าเลวประเภทไหน ส่วน
สำนวนแปลที่สองตีความตามบริบทที่เหตุการณ์ที่ ดาแป้นกับยายสายเจ้าของสวนเข้าใจผิด

¹ราชบัณฑิตยสถาน. 2556. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, หน้า 981.

ว่าฟักและนางสมทรงกำลังร่วมประเวณีกันอย่างเมามันในสวน จึงแปลคำว่า“ไ้อระยา”เป็น “下流” ที่แปลเป็นภาษาไทยว่า“เปลือยหรือเปิดเผยร่างกาย หรือกระทำการลามกอนาจาร” บ่งชี้ถึงความประพฤติดุช ความประพฤติน่าอัปยศในการร่วมประเวณีในที่แจ้ง ไม่รู้จักกาลเทศะ และไม่เป็นที่เป็นทาง เห็นได้อย่างชัดเจนว่า สำนวนแปลที่สองตีความให้เสร็จสรรพ ทำให้ผู้อ่านชาวจีนเข้าใจได้ทันที

ส่วนสำนวน“ขึ้นช้างลงม้า”ในบริบทนี้บ่งชี้ถึง“การร่วมประเวณี”สามารถฉายภาพตอนที่ ฟักพุ่งตัวเข้ารวบนางไว้ **ขึ้นนั่งคร่อมบนช่วงท้องของร่างม่ายสมทรงที่ท่อนล่างขาโพลนล้มไถเถือกกับดินในสวน กดเข้าทั้งคู่ไว้แน่นกับต้นแขนทั้งสอง ม่ายสมทรงติดดินอุดุด ทั้งสองปล้ำกันอยู่เป็นนาน.....** ออกมาได้อย่างชัดเจน เปรียบเทียบการขึ้นคร่อม ปลุกปล้ำกันของทั้งสองเหมือนกับ“ขึ้นช้างลงม้า” สำนวนแปลที่หนึ่งใช้กลยุทธ์การแปลแบบทำให้กลมกลืนแปล“ขึ้นช้างลงม้า”เป็นสำนวนจีน “偷鸡摸狗” ที่แปลเป็นภาษาไทยว่า “ลักลอบสมสู่กัน” ส่วนสำนวนแปลที่สองมุ่งเน้นการรักษาลีลาการประพันธ์ของชาติ กอบจิตติ ใช้กลยุทธ์การแปลแบบรักษาความแปลกต่างแปลสำนวน“ขึ้นช้างลงม้า”ออกมามตรง ๆ เป็น “骑马坐象” โดยไม่มีเชิงอรรถอธิบายเพิ่มเติมใด ๆ ทั้งสิ้น ลักษณะการแปลแบบนี้ ทำทลายความสามารถในการตีความของผู้อ่านชาวจีนเป็นอย่างยิ่ง ทั้งยังรักษารสของภาษาไทยเอาไว้ได้ดีอีกด้วย

ตัวอย่างที่(15)

ต้นฉบับภาษาไทย

“เอื้อ แปลก ไม่เห็นจะน่าขำตรงไหน ก็ซุ่มคอยจริง ๆ นะสิ เอ็ง
นี่จะไม่เคยกินชะละมั้ง” ในน้ำเสียงของฟักนั้นเหมือนดูแคลน

เกลียวอยู่กลาย ๆ(คำพิพากษา,27)

สำนวนแปลที่หนึ่ง 《人言可畏》

“哎，这可真是怪事，这有什么好笑的，就是润喉嘛。看来你是从来没喝过茶喽！”法的语气里含着对骄的**蔑视**。（《人言可畏》，20）

สำนวนแปลที่สอง 《判决》

“啧啧，怪了，有什么好笑的，就是嗓子舒服嘛！你没喝过茶是怎么的？”发的语调里似乎有点**瞧不起**对方的意思。（《判决》，19）

“ดูแคลน” หมายถึง “พูดหรือแสดงอาการเป็นเชิงดูหมิ่นหรือเหยียดหยามผู้อื่นที่ขัดสนหรือยากจนกว่า”¹ “ดูแคลน”ในตัวอย่างนี้เป็นข้อความตอนที่ผู้แต่งคือชาติ กอบจิตติบรรยายว่าน้ำเสียงของฟักในขณะที่สนทนากับเกลียวเป็นน้ำเสียงที่“ดูแคลน” สำนวนแปลที่หนึ่งและสำนวนแปลที่สองเลือกใช้บทแปลที่มีระดับภาษาต่างกันในการแปลคำดังกล่าว กล่าวคือ “蔑视” เป็นภาษาแบบแผนหรือภาษาหนังสือ ส่วน “瞧不起” เป็นภาษาปาก ถึงแม้คำจีนทั้งสองคำจะมีระดับภาษาต่างกัน แต่ก็สามารถใช้แทนคำว่า“ดูแคลน”ในบริบทนี้ได้เป็นอย่างดี

ตัวอย่างที่(16)

ต้นฉบับภาษาไทย

“เค้ย ทำไมจะไม่เคย” ฟักขึ้นเสียงสูงรู้สึกว่าเป็นฝ่าย
ได้เปรียบ -อะไรกัน นั่งรถเข้าจังหวัดเพื่อไปกินน้ำชา ไอ้พวกนี้

¹ราชบัณฑิตยสถาน. 2556. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, หน้า 441.

ทำอะไรก็ดี. เขาคิด (คำพิพากษา, 26)

สำนวนแปลที่หนึ่ง 《人言可畏》

“喝 ! 怎么不喝 ? ” 法提高了声音, 似乎感到一种自豪。心想 : “怎么 ? 坐车进府城就是为了去喝茶 ? 这帮家伙简直是发疯了 ! ” (《人言可畏》, 20)

สำนวนแปลที่สอง 《判决》

“是呀, 怎么不一块喝!” 发提高了声音, 觉得自己占了上风, 一瞧这些人, 坐车进府城, 就是为喝点茶, 这些家伙看样子神经有点不太正常。(《判决》, 19)

ฟักตอบเกลียวด้วยน้ำเสียงที่รู้สึกว่าได้เปรียบ”แต่หาไม่รู้ไม่ว่าตัวเองกำลังตกหลุมพรางกลายเป็นตัวตลกของคนอื่นอยู่ สำนวนแปลที่หนึ่งได้ใส่ความคิดของผู้แปลประกอบการแปลคำว่า“ได้เปรียบ”เข้าไปด้วย โดยใช้วิธีการแปลเอาความแปลคำว่า“ได้เปรียบ”เป็น“自豪”ที่แปลเป็นภาษาไทยว่า“ภาคภูมิใจ”ซึ่งแทนความรู้สึกกระหยิ่มใจในสถานการณ์นี้ได้เป็นอย่างดี ส่วนสำนวนแปลที่สองใช้วิธีการแปลตรงแปลคำว่า“ได้เปรียบ”เป็น“占上风”ที่แปลเป็นภาษาไทยว่า“มีสภาพเหนือกว่า”ซึ่งก็สามารถแทนความรู้สึกของฟักในตอนนั้นได้เป็นอย่างดี ถึงแม้จะไม่ว้าวว่ากำลังตกหลุมพรางอยู่ก็ตาม

ตัวอย่างที่(17)

ต้นฉบับภาษาไทย

“เรื่องอื่นนะฉันไม่เคยสนใจแกลเลย จะทำยังไงก็ช่าง จะเอาแม่เลี้ยง จะเอาใครก็เรื่องของแกล แต่ในเรื่องงานฉันรับผิดชอบอยู่ แกลทำอย่างทุกวันนี้มันเกินไป เหมือนฉันเป็นหัวหลักหัวตอ” ครูใหญ่อัดบุหรี่ปะบายควันออกมา สีหน้าคล้ายเครียดลงบ้าง อย่างกับได้ระบายมันออกมาพร้อมกับควันบุหรี่(คำพิพากษา, 204)

สำนวนแปลที่หนึ่ง 《人言可畏》

“别的事我不管，你愿意干什么随你的便，要搞你继母还是搞别的什么人那是你的事。不过你的工作是由我负责的，现在你太过分了，简直把我当成木头槓子，根本不放在眼里。”校长喷出了一口烟，似乎怒气也随着烟一起喷了出来，所以脸色缓和了一些。

(《人言可畏》，168)

สำนวนแปลที่สอง 《判决》

“别的事情我没工夫注意，你爱怎么干就怎么干，你是以继母为妻，还是以别人为妻，那是你自己的事，但是工作上的事我必须负责，象你现在这种作法那是过分之举，好象我倒成了祸主。”校长猛抽一口，吐着烟，好象把他胸中的气愤也随烟一齐吐了出来，脸色稍稍缓和了一些。(《判决》，170)

ครูใหญ่ตำหนิฟักอย่างรุนแรงเรื่องที่ฟักไปพาหิโนโดนหัวนักเรียนจนแตก ว่าทำอะไรลงไปโดยไม่เห็นหัวครูใหญ่ เหมือนครูใหญ่เป็น “หัวหลักหัวตอ” สำนวนแปลที่หนึ่งมุ่งเน้นการรักษาเสถียรภาพของชาติ กอบจิดดีเป็นสำคัญ ใช้กลยุทธ์การแปลแบบรักษาความแปลกลต่างแปลสำนวน“หัวหลักหัวตอ”ออกมาตรง ๆ เป็น “把我当成木头槓子” (เห็นฉันเป็นขอนไม้) ก่อนในขั้นแรก จากนั้นเพิ่มข้อความต่อท้ายเพื่ออธิบายความต่อว่า “根本不放在眼里” (ไม่เห็นฉันอยู่ในสายตา) ตีความให้เสร็จสรรพ ทำให้ผู้อ่านชาวจีนอ่านแล้วสามารถเข้าใจได้ในทันที ส่วนสำนวนแปลที่สองใช้กลยุทธ์การแปลแบบทำให้กลมกลืน ตีความสำนวนไทย“หัวหลักหัวตอ”ผ่านความคิดผู้แปลว่า“**ฟักทำผิดในวันนี้เหมือนว่าครูใหญ่เป็นผู้ชักใยอยู่เบื้องหลัง ‘เหมือนว่าครูใหญ่’ เป็นคนสั่งให้ฟักทำ’ (袂主) เพราะครูใหญ่เป็นผู้ที่มีตำแหน่งสูงสุดในโรงเรียน ต้องรับผิดชอบเรื่องทั้งหมดที่เกิดขึ้น**” เห็นได้อย่างชัดเจนว่า การเลือกใช้บทแปลของฉบับแปลทั้งสองสำนวนไม่เพียงแต่ครอบคลุมความหมายของสำนวน“หัวหลักหัวตอ”ที่ว่า“ผู้หลักผู้ใหญ่ที่ถูกผู้น้อยมองข้ามไป เวลาทำงานสำคัญก็ไม่ปรึกษาหารือก่อน”¹ได้อย่างครบถ้วน ทั้งยังแสดงให้เห็นถึงลีลาการใช้ภาษาที่แตกต่างกันของผู้แปลทั้งสองสำนวนอีกด้วย

ตัวอย่างที่(18)

ต้นฉบับภาษาไทย

“เปล่า ไม่ได้เสียง **พูดให้กันฟัง**” ครูปริชว่า(คำพิพากษา, 81)

¹ราชบัณฑิตยสถาน. 2556. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, หน้า 1328.

สำนวนแปลที่หนึ่ง 《人言可畏》

“不，不是争论，随便说说。”比查老师说。（《人言可畏》，68）

สำนวนแปลที่สอง 《判决》

“不，不是争什么，我是让大家明白。”巴里查老师说。（《判决》，68）

สำนวนแปลที่หนึ่งแปลวลี“พูดให้กันฟัง”เป็น“随便说说”บ่งชี้การพูดไปตามเรื่องราว ไม่ได้ตั้งใจจะถกเถียงเพื่อให้เกิดประเด็นสำคัญ มินัยความบ่งชี้การพูดแบบไม่ได้ตั้งใจ พูดไปเรื่อยเปื่อย ส่วนสำนวนแปลที่สองเลือกใช้บทแปล“让大家明白”มินัยลึกกว่าการพูดธรรมดา เป็นการพูดที่มีเป้าหมายต้องการให้ผู้ฟังกระจ่างแจ้ง

ตัวอย่างที่(19)

ต้นฉบับภาษาไทย

ยามเช้าวันเสาร์-อาทิตย์ ถ้ามีงานบวช พี่มักจะไปยืนดูขบวนแห่แหennaควนรอบโบสถ์ ยืนอยู่นอกกำแพงมองดูริ้วขบวนเคลื่อนผ่านไป...(คำพิพากษา, 99)

สำนวนแปลที่หนึ่ง 《人言可畏》

每逢星期六、星期天早上举行受戒礼时，法总要去看看人家绕佛。他远远地站在寺墙外，望着绕佛的队伍从面前经过。（《人言可畏》，83）

สำนวนแปลที่สอง 《判决》

星期六和星期天的早上，如果有出家的仪式，发常常

站在寺庙的周围看祝福活动，站在围墙的外面看经过的祝福队伍，...（《判决》，85）

สำนวนแปลที่หนึ่งเลือกใช้คำ “绕佛” “绕佛队伍” แทน “ขบวนแห่แหวนาควนรอบโบสถ์” บ่งชี้ลักษณะอาการวนรอบองค์พระ ส่วนสำนวนแปลที่สองเลือกใช้ “祝福活动” “祝福队伍” บ่งชี้ความรื่นเริง การอำนวยการพร ความคาดหวัง ความปลื้มปิติของญาติพี่น้องที่มีต่ออนาคตที่กำลังจะเข้าสู่ได้เริ่มกาสาวพัสตร์

(1.2.2)การแปลโวหารภาพพจน์

ตัวอย่างที่(20)

ต้นฉบับภาษาไทย

แล้วความหวังของชาวบ้านที่ก่อไว้เป็นรูปร่างก็พังครืนลงมา เมื่อสามเณรฟักขอลาสิกข์ทั้ง ๆ ที่อายุจวนอุปสมบทอยู่รอมร่อ เจ้าอาวาสท่านพยายามทัดทานไม่ให้สึก อ้างถึงโลกมนุษย์ที่มีร้อนมีหนาว มีแต่เรื่องวุ่นวายไม่สิ้นสุด ไม่เจียบสงบร่มเย็นเหมือนในโลกแห่งทางธรรม ทั้งคู่ทั้งปลอบด้วยความรักเอ็นดู แต่สามเณรฟักก็ยังไม่ยอมสึก ตั้งคำโบราณที่ว่า : ฝนจะตก ชีจะแตก พระจะสึก สามอย่างนี้ห้ามกันไม่ได้ (คำพิพากษา,9)

สำนวนแปลที่หนึ่ง 《人言可畏》

然而，乡亲们眼看就要实现的愿望突然破灭了。法沙弥快到剃度年龄的时候，他突然提出还俗的要求。老

方丈一再劝阻，希望他不要还俗，并耐心指点他，告诉 他尘俗世界世态炎凉，充满无穷的烦恼，绝无佛门 净土的清静有常。老方丈出于喜爱和慈悲，百般规 劝，但法沙弥却一心要还俗。这正象古人所说：天 阴要下雨；肚胀要拉屎；和尚要还俗，这三件事 是谁都禁止不住的。（《人言可畏》，6）

สำนวนแปลที่สอง 《判决》

然而村民们指日可待的希望却成了泡影，沙弥发请求 还俗了，虽然发的年龄已经接近成为和尚的界限。长 老百般阻挠，不让他还俗。他说到尘世间的冷暖难 料，世事纷争，永无止期，不如佛门安宁和清静。师 父对他又爱又气，又唬又劝，然而都没有用。正象古 语说的“天要下雨，屁要消散，和尚要还俗”，这三 样大概都是禁止不了的。（《判决》，6）

เจ้าอาวาสอ้างถึงคำโบราณสามอย่างที่ไม่ว่าใครก็ห้ามไม่ได้ เพื่อพยายามทัดทานไม่ให้ ฟักสีกด้วยเหตุผลต่าง ๆ นานา ชักแม่น้ำทั้งห้าก็แล้ว ทั้งขู่ทั้งปลอบก็แล้ว ฟักยังยืนยันกรานที่จะ สึกอยู่ดี คำพิพากษาฉบับพากย์จีนทั้งสองสำนวนใช้วิธีการแปลตรงแปลการอ้างถึงคำโบราณ ดังกล่าวออกมา แต่คำที่เลือกใช้มีความเหมือนและแตกต่างกันไปตามลีลาและการสรุคำของผู้แปล

สำนวนแปลที่หนึ่งสร้างความสมมูลของจำนวนอักษรที่นำมาใช้ โดยใช้คำ 5 คำ “天阴要下雨；肚胀要拉尿；和尚要还俗” เหมือนกันทั้งสามวลี ส่วนสำนวนแปลที่สอง ถึงแม้จะไม่เน้นเรื่องความสมมูลในด้านจำนวนคำที่ใช้ แต่ก็สื่อความได้ไม่แพ้สำนวนแปลที่หนึ่ง

ตัวอย่างที่(21)

ต้นฉบับภาษาไทย

เย็นแล้ว...ฟักกลับเข้ากระต๊อบพร้อมด้วยขวดเหล้าที่เดินหนีบติดมา รวากับว่ามันเป็นอวัยวะส่วนหนึ่งของร่างกายด้วย (คำพิพากษา, 254)

สำนวนแปลที่หนึ่ง 《人言可畏》

傍晚，法回到了自己的草棚，酒瓶子就象他身体的一个器官一样紧紧地被夹在腋下。（《人言可畏》，208）

สำนวนแปลที่สอง 《判决》

黄昏，发夹着酒瓶回到了茅屋，这酒瓶似乎成了他生命的一部分。（《判决》，214）

จากตัวอย่างที่(21) เห็นได้อย่างชัดเจนว่า คำพิพากษาดั้งเดิมทั้งสองสำนวนเลือกใช้บทแปลต่างกันในการแปลภาพพจน์อุปมา ดังนี้

	อุปไมย	อุปมา
ต้นฉบับภาษาไทย	เดินหนีบขวิดเหล่าติดมา	อวัยวะส่วนหนึ่งของร่างกาย
สำนวนแปลที่หนึ่ง	ขวิดเหล่า(ได้รักแล้ว)	อวัยวะส่วนหนึ่งของร่างกาย
สำนวนแปลที่สอง	ขวิดเหล่า	ส่วนหนึ่งของชีวิต(ที่ขาดไม่ได้)

สำนวนแปลที่หนึ่งพยายามรักษาสีลาการประพันธ์ของชาติ กอบจิตติ โดยใช้กลยุทธ์การแปลแบบรักษาความแตกต่าง ส่วนสำนวนแปลที่สองใช้กลยุทธ์การแปลแบบทำให้กลมกลืน โดยคำนึงถึงผู้อ่านชาวจีนเป็นสำคัญ ประกอบกับเพิ่มความคิดของผู้แปลใส่เข้าไปในบทแปล เพิ่มความเข้มข้นของภาพพจน์อุปมา ว่า“(ขวิด)เหล่าเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต(ที่ขาดไม่ได้)”

ตัวอย่างที่(22)

ต้นฉบับภาษาไทย

พักเดินเข้าไปสั่งข้าวผัดกับบ๊วยเชื้อ เขาสั่งด้วยเสียงค่อนข้างดัง
แต่ไม่มีใครได้ยินเสียงพัก ไม่มีใครหันมามอง หรือว่าเขาหายตัว
ได้จริง ๆ (คำพิพากษา, 130)

สำนวนแปลที่หนึ่ง 《人言可畏》

法向彻大妈叫了炒饭，他故意把声音提得很高，但别人似乎谁也没听见，谁也没有抬头。难道他真的有隐身术？（《人言可畏》，108-109）

สำนวนแปลที่สอง 《判決》

发走上前去向车大娘叫了三份炒饭。他说话的声音很响，但谁也没听他说什么，没看他做什么，好象他根本不存在似的。（《判决》，111）

สำนวนแปลที่หนึ่งใช้วิธีการแปลตรงแปลคำว่า“หายตัวได้”เป็น“有隐身术？”(มีวิชาหายตัวขึ้นหรือ / หายตัวได้ขึ้นหรือ) ส่วนสำนวนแปลที่สองใช้วิธีการแปลเอาความแปลคำว่า“หายตัวได้”เป็น“根本不存在”(ไร้ซึ่งตัวตน / ไม่มีตัวตน) ตีความว่าพิกเหมือนไม่มีตัวตนอยู่ในร้าน ซึ่งสอดคล้องกับประสบการณ์การอ่านของคนจีน ทำให้ผู้อ่านชาวจีนสามารถเข้าใจได้ทันที

2. การ“ก้าว ‘ไม่’ ข้าม”ความเป็นอื่นด้านภาษา : กลวิธีการใช้คำและภาพพจน์

จากการศึกษาพบว่า บทแปลบางส่วนในคำพิพากษาดับพากย์จีนทั้งสองสำนวนยัง“ก้าว ‘ไม่’ ข้าม”ความเป็นอื่นด้านภาษา ทั้งในเรื่องกลวิธีการใช้และการใช้ภาพพจน์ของชาติกอบจิตติ

ก้าว ‘ไม่’ ข้าม”ความเป็นอื่นด้านภาษาในที่นี้หมายถึง ความถูกต้องในการใช้ภาษา ระดับภาษา ภาพความคิดของบทแปล ตลอดจนภาพพจน์ต่าง ๆ คลาดเคลื่อนไปจากต้นฉบับ ผู้อ่านชาวจีนเข้าใจผิดแยกไปจากเจตนาที่ชาติ กอบจิตติต้องการสื่อ โดยการศึกษาในงานวิจัยนี้ แบ่งเป็น 2 ประเด็นหลัก ๆ ดังต่อไปนี้

(2.1) คำพิพากษานับพากย์จีนทั้งสองฉบับล้วนแปลคลาดเคลื่อนจากต้นฉบับ

(2.1.1) การแปลคำ

ตัวอย่างที่(23)

ต้นฉบับภาษาไทย

...เสียงขลุ่ย เสียงนึ่งหนอง เสียงกลองแตร์กตั้งขึ้นอย่างไม่เป็นระเบียบด้วยต่างคนต่างเป่าต่างคนต่างตี พวกนักเรียนชั้นป. ๗ที่เป็นนักดนตรีกำลังลองเครื่องมือของตนอยู่ในห้องดนตรีเพื่อเตรียมไว้สำหรับในตอนเช้าแถวเช้า การที่มีดนตรีเข้ามาประกอบในแถวเช้าด้วยนี้เริ่มจากครูใหม่คนหนึ่งซึ่งมีพื้นทางดนตรีอยู่บ้างโดยความเห็นชอบของครูใหญ่และครูน้อยทุกคน มันมีความหมายว่าโรงเรียนในชนบทแห่งนี้มีความเจริญไม่แพ้โรงเรียนในตัวจังหวัดเหมือนกัน หลังจากที่ใช้เวลาฝึกซ้อมมานานต่อจากนี้ไปเวลาร้องเพลงชาติก็จะมีเสียงขลุ่ยเป่า เสียงนึ่งหนอง เสียงกลองประกอบทำนองเวลาเดินเข้าห้องเรียนก็จะมีเพลงบรรเลงและกลองตีบอกจังหวะเดินซ้าย-ขวา-ซ้ายมันเป็นความจริงอีกอย่างหนึ่งของโรงเรียนและตำบล อีกไม่นานนักคงมีเสียงไวโอลินเข้าเคล้าเสียงขลุ่ยเสียงนึ่งหนองด้วยเพราะครูดนตรีกำลังเพียรสืบทอดอยู่ทุกเช้า-เย็น(คำพิพากษา,20)

สำนวนแปลที่หนึ่ง 《人言可畏》

笛子声、竹琴声、小鼓声嘈杂零乱地响起来，显然每个演奏者都各自奏着自己手中的乐器，并没有一个统

一的指挥。这是七年级的“音乐家”们正在音乐室试音，为早操时的伴奏做准备。出早操要乐队伴奏是一位有音乐修养的年轻老师倡议的，他的倡议得到校长和老师们的赞同，因为这样就可以表明这所乡镇学校并不比府城学校落后。经过长时间的排练，唱国歌时小乐队便承担起了伴奏的任务，每天早操后学生进入教室也有音乐伴奏，小鼓敲出“一 二 一”的节奏。这是这所学校乃至这一镇的进步。现在，那位音乐老师每天早晚都在加紧练习小提琴，看来他的提琴不久即可加入乐队的合奏。（《人言可畏》，15）

สำนวนแปลที่สอง 《判决》

笛声、琴声和咚咚的鼓声杂乱地响了起来，因为人们只管自己吹，自己拉，自己敲。七年级学生是些音乐家，他们正在音乐教室里试着自己的身手，以便准备在早晨上操列队的时候用。上早操的时候要用乐队是一位对音乐略知一二的新来的老师倡导的，校长和老师们的也无一不赞成，其中的意思无非是表明，这所乡村学校其文明程度并不比府城的学校差。他们已经练了很长时间，从现在起，唱国歌的时候，要有笛子、琴和鼓声伴奏，走进教室的时候，也要有音乐伴奏让学生踩着鼓点一二一地走，这也是学校和小镇兴旺发

达的一个标志。用不了多久，大概还会有小提琴加入进去，因为音乐老师每天早晚正在勤奋练习哩！

(《判决》，13-14)

“นึ่งหน่อง”หรือเบลไลรา (Bell-lyra) เป็นเครื่องดนตรีสากล ประเภทเครื่องกระทบ (Percussion Instruments) โดยทั่วไปทำจากโลหะ “ใช้ถือเล่นในวงโยธวาทิตและแตรวง ที่เรียกตังนี้ก็เพราะว่า เครื่องดนตรีชนิดนี้รูปร่างเลียนแบบพิณโลร์ (Lyne) ของกรีกโบราณ”¹ แต่คำพิพากษานับพากย์จีนทั้งสองสำนวนแปลเครื่องดนตรี “นึ่งหน่อง” ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องกระทบ ออกมาเป็นคำว่า “琴” (พิณ หรือ รูปร่างคล้ายพิณ) ลักษณะการแปลดังกล่าว ถ้ามองผ่าน ๆ เหมือนจะไม่มี ความบกพร่องอะไร เพราะเครื่องดนตรีต่างประเทศที่รูปร่างคล้ายพิณ ไม่ว่าจะเป็นเครื่องสาย หรือ เครื่องกระทบ ในภาษาจีนก็จะใช้คำว่า “琴” แทนทั้งหมด แต่ถ้าอ่านข้อความต่อมาจะเห็นได้ว่า สำนวนแปลทั้งสองได้แปลข้อความ “ต่างคนต่างเป่า ต่างคนต่างตี” เป็น “自己吹，自己拉，自己敲” (ต่างคนต่างเป่า ต่างคนต่างสี ต่างคนต่างตี) นั่นก็หมายความว่าผู้แปลคำพิพากษานับที่สองเข้าใจผิดคิดว่าเครื่องดนตรี “นึ่งหน่อง” หรือเบลไลรา (Bell-lyra) เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย ยิ่งไปกว่านั้น สำนวนแปลที่หนึ่งยังระบุ “วัสดุ” ที่นำมาทำเครื่องดนตรี โดยแปล “นึ่งหน่อง” ออกมาเป็นคำว่า “竹琴” (พิณไม้ไผ่ หรือ เครื่องดนตรีที่รูปร่างคล้ายพิณที่ทำจากไม้ไผ่) ซึ่งก็แสดงให้เห็นว่า สำนวนแปลที่หนึ่งเข้าใจคลาดเคลื่อนไปจากเครื่องดนตรีประเภท “โลหะ” ที่ชาติ กอบจิตติต้องการนำเสนอในเรื่องนี้ ถ้าจะให้ถูกต้องตามต้นฉบับภาษาไทย ควรแปลเครื่องดนตรี “นึ่งหน่อง” เป็น “钢片琴” หรือ “铝板琴” แต่ตัดข้อความ “自己拉” จะเหมาะสมและสื่อความถูกต้องตามต้นฉบับมากกว่า

¹ ไกวิทย์ ชันธศิริ. 2558. ดุริยางค์ศิลป์ตะวันตก(เบื้องต้น). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 101.

ตัวอย่างที่(24)

ต้นฉบับภาษาไทย

“เมื่อเช้า เมียแกเปิดนมให้ฉันดูนะ หิงรีเปล่า” ครูปรีชายิ้มเห็น
ฟันขาว ฟักยิ้มตอบพร้อมส่ายหัว
“อย่าไปถือเลยครับ เขาบวม ๆ อยู่” ฟักวางสบู่ลงในกล่อง
“อะไรบวม” ครูกิตติหย่เข้าให้บ้าง ท่าทางล้อเล่น
“อะไรบวมไม่รู้ละ แต่เมื่อเช้าที่เห็นทั้งขาวทั้งบวม” ครูปรีชาหัน
ไปพูดกับครูกิตติ
“บวมเพราะโดนบีบหรือเปล่า ฮีฟัก” ครูกิตติถาม ฟักไม่ตอบ
อะไร นอกจากหัวเราะหิ ๆ (คำพิพากษา,35)

สำนวนแปลที่หนึ่ง 《人言可畏》

“今天早上你老婆把乳房亮出来给我看，你吃醋了吧？”比查老师咧嘴笑着。

法向比查老师笑了笑，又摇了摇头，说道：“请不要计较她，她有点儿不大正常。”法说着把浴皂放回皂盒里。

“哪儿不正常？”吉迪老师逗趣地问。

“哪儿不正常倒不知道，不过今天早上看到的可是又白又鼓。”比查老师说着回头对吉迪老师笑了。

“是不是被你摸了才那么鼓啊，法？”吉迪老师问。

法没有说什么，只嘿嘿一笑。（《人言可畏》，28）

สำนวนแปลที่สอง 《判决》

“早晨你老婆敞开怀给我看奶头，吃醋不？”巴里查老师齜着牙笑着，发也对他笑了笑，摇着头。

“您别见怪，她有点**疯疯癫癫**。”发把肥皂放到皂盒里。

“什么**肿**了？”吉迪老师也凑过来，打着趣。

“什么**疯疯癫癫**我可不知道，但早晨我看到的那东西可是又白又‘**肿**’。”巴里查老师转过脸对吉迪老师说。

“**肿**了是不是因为捏的，发？”吉迪老师问，发只是嘿嘿地笑着，并没有回答。（《判决》，26-27）

（脚注：在泰语中“疯疯癫癫”这个词的另一个意思是‘肿’，这是一语双关的话。一译者）

ชาติ กอบจิตติเจตนาใช้คำที่มีความหมายโดยนัยคำว่า “บวม” ในบริบทนี้ เพื่อต้องการให้ภาษาที่สื่อนั้นกระชับในขณะที่ความที่สื่อออกมานั้นกินความกว้าง แฝงไว้ซึ่งอารมณ์ขันหรือสะท้อนความคิดของตัวละคร ทั้งยังเร้าความสนใจให้ผู้อ่านเพลิดเพลินกับการคิดและตีความหมายไปด้วย ลักษณะการใช้คำที่มีความหมายโดยนัยที่ปรากฏในเรื่องคำพิพากษานั้นใช้ได้อย่างแยบยล มีสัมพันธภาพ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายโดยผ่านการตีความได้ไม่ยากนัก

กระบวนการอ่านเพื่อตีความต้นฉบับเป็นขั้นตอนที่สำคัญก่อนการแปล โดยเฉพาะการแปลคำที่มีความหมายโดยนัย ดังเช่นคำว่า “บวม” ในบริบทข้างต้น นอกจากผู้แปลต้องตีความให้ตรงกับความหมายที่ต้องสื่อของคำที่มีความหมายโดยนัยแล้ว ผู้แปลยังต้องคำนึงถึงความตั้งใจ

ของผู้ประพันธ์ในการสื่ออารมณ์ที่แฝงไว้ในเนื้อความอีกด้วย จากการวิเคราะห์การเล่นคำว่า “บวม” ที่ปรากฏ 5 ครั้งของชาติ กอบจิตติ สามารถสรุปได้ดังนี้

ลำดับ	คำ	ความหมายโดยนัย	อารมณ์
1	บวม	สติไม่ดี / บ้า ๆ บอ ๆ	- ทั่วไป
2	บวม	นม / หน้าอก	- อารมณ์ขัน - ใช้คำสองแง่สองง่าม
3	บวม	นม / หน้าอก	
4	บวม	นม / หน้าอก	
5	บวม	นม / หน้าอก	

ชาติ กอบจิตติตั้งใจนำคำว่า “บวม” 5 คำที่มีหลายนัยมาใช้ต่อกัน เพื่อดึงดูดใจให้ผู้อ่านและผู้แปลตีความให้ได้ตามเจตนาผู้ประพันธ์ จากตัวอย่างฉบับแปลภาษาจีนทั้งสองสำนวนข้างต้น เห็นได้อย่างชัดเจนว่า ผู้แปลตีความได้ตรงกับที่ชาติ กอบจิตติได้นำเสนอไว้ แต่ยังมีข้อผิดพลาดบางประการเช่น การสรรคำมาใช้ยังไม่เหมาะสม การสื่ออารมณ์ไม่ครบถ้วน ตลอดจนขาดสัมพันธภาพของคำว่า “บวม” ทั้ง 5 คำ โดยวิเคราะห์ได้ดังนี้

[สำนวนแปลที่หนึ่ง]

ลำดับ	ต้นฉบับภาษาไทย		สำนวนแปลที่หนึ่ง	
	คำ	ความหมายโดยนัย	บทแปล	ความหมายโดยนัย
1	บวม	สติไม่ดี	不大正常	สติไม่ดี
2	บวม	นม / หน้าอก	不大正常	สติไม่ดี
3	บวม	นม / หน้าอก	不大正常	สติไม่ดี

4	บวม	นม / หน้าอก	鼓	นม / หน้าอก
5	บวม	นม / หน้าอก	鼓	นม / หน้าอก

[สำนวนแปลที่สอง]

ลำดับ	ต้นฉบับภาษาไทย		สำนวนแปลที่สอง	
	คำ	ความหมายโดยนัย	บทแปล	ความหมายโดยนัย
1	บวม	สติไม่ดี	痴痴癫癫	สติไม่ดี
2	บวม	นม / หน้าอก	肿	นม (อรรถาธิบาย)
3	บวม	นม / หน้าอก	痴痴癫癫	สติไม่ดี
4	บวม	นม / หน้าอก	肿	นม / หน้าอก
5	บวม	นม / หน้าอก	肿	นม / หน้าอก

จากตารางข้างต้น เห็นได้อย่างชัดเจนว่า คำพิพาทภาษาบัพพากย์จีนทั้งสองสำนวน *ก๊ว* ไม่ข้ามความเป็นอื่นด้านกลวิธีการใช้คำที่มีความหลายนัยคำว่า “บวม” ในบริบทนี้ ไม่ว่าจะเป็นการสรรคำมาใช้ให้ตรงกับความหมาย หรือว่าการสื่ออารมณ์ขันของตัวละคร ตลอดจนสัมพันธ์ภาพระหว่างคำทั้ง 5 คำ ล้วนผุดผ่นไปจากต้นฉบับแทบทั้งสิ้น ในที่นี้จะทดลองถอดความบทแปลภาษาจีนกลับมาเป็นภาษาไทย เพื่อให้เห็นถึงความบกพร่องชัดเจนมากขึ้น

สำนวนแปลที่หนึ่ง 《人言可畏》

“เมื่อเช้า เมียแกลเปิดนมให้ฉันดูนะะ หิงรีเปล่า” ครูปรีชายิ้ม

เห็นฟันขาว ฟักยิ้มตอบพร้อมส่ายหัว

“อย่าไปถื้อเลยครับ เขาสติไม่ค่อยจะดี” ฟักวางสบูลงในกล่อง

“สติไม่ดีอะไร” ครูกิตติแหย่เข้าให้บ้าง ท่าทางล้อเล่น

“สติไม่ดีอะไรไม่รู้ละ แต่เมื่อเช้าที่เห็นทั้งขาวทั้งบวม” ครูปรีชา

หันไปพูดกับครูกิตติ

“บวมเพราะโดนบีบหรือเปล่าพัก” ครูกิตติถาม พักไม่ตอบอะไร

(《人言可畏》，28)

สำนวนแปลที่สอง 《判決》

“เมื่อเช้า เมียแกลเปิดนมให้ฉันดูนะะ หึงรีเปล่า” ครูปรีชายิ้ม
เห็นฟันขาว พักยิ้มตอบพร้อมส่ายหัว

“อย่าไปถือเลยครับ เขาบ้า ๆ บอ ๆ” พักวางสบูลงในคลอง

“อะไรบวม^①” ครูกิตติแหย่เข้าให้บ้าง ท่าทางล้อเล่น

“บ้า ๆ บอ ๆอะไม่รู้ละ แต่เมื่อเช้าที่เห็นทั้งขาวทั้งบวม” ครู
ปรีชาหันไปพูดกับครูกิตติ

“บวมเพราะโดนบีบหรือเปล่าพัก” ครูกิตติถาม พักไม่ตอบอะไร

(《判決》，26-27)

(①คำว่า“บวม”ในภาษาไทยมีความหมายแฝงว่า “บ้า ๆ บอ ๆ”

เป็นคำสองแง่สองง่าม ---ผู้แปล)

ถ้าจะให้ถูกต้อง ควรแปลข้อความนี้ใหม่ โดยใช้วิธีการแปลตรงคำว่า“บวม”ทั้ง 5 คำ
ออกมา จากนั้นอธิบายไว้ที่คำว่า“บวม”ที่ปรากฏครั้งแรกว่ามีนัยแฝงไว้ด้วยความหมาย
ว่า “สติไม่ดี” “บ้า ๆ บอ ๆ” ก็จะทำให้ความหมายโดยนัย อารมณ์ขัน ตลอดจนสัมพันธภาพ
ของคำว่า“บวม”ทั้ง 5 คำครบถ้วนตามเจตนาที่ชาติ กอบจิตติต้องการนำเสนอ

สำนวนแปลผู้วิจัย

“早晨你老婆敞开怀给我看奶头，您吃醋不？” 巴里

查老师龇着牙笑着，发对他笑了笑又摇了摇头说：

“您别见怪，她有点儿“肿”^①。”发把肥皂放到皂盒里。

“哪儿肿了？”吉迪老师也凑过来，打着趣。

“哪儿肿我可不知道，但早晨我看到的那个东西可是又白又‘肿’。”巴里查老师转过脸对吉迪老师说笑。

“肿了是不是因为你捏得太用力了啊，发？”吉迪老师问道，发只是嘿嘿地笑着，无应答。

（脚注：在此“肿”含有“疯疯癫癫、不大正常”之义，这是一语双关的话。）

ตัวอย่างที่(25)

ต้นฉบับภาษาไทย

บางคืนพักก็มาบ้านเพื่อนคุยอยู่ที่บ้าน พวกเขาได้รับรู้ความเป็นไปเป็นอยู่ของผู้คนในตำบลจากปากของพัก ไม่นานความสนิทชิดเชื้อก็เกิดขึ้น พวกเขาไว้วางใจพักถึงขนาดว่า ถ้าลืมของไว้ในบ้านพักก็ให้พักถือกุญแจมาเปิดเอาไปให้(คำพิพากษา, 36)

สำนวนแปลที่หนึ่ง 《人言可畏》

有时晚上法到他们宿舍聊天，从法的嘴里他们了解了本镇的一些情况，不久法同他们就混熟了。他们对法也很信任，有时什么东西忘在宿舍里，就把宿舍的钥匙交给他，让他去取来。（《人言可畏》，29）

สำนวนแปลที่สอง 《判决》

有时夜里发到他们宿舍里聊天，从发的嘴里他们了解了不少这个小镇的人情世故。没用多久，他们之间就混得很熟了，他们信任发到了这样的程度，如果要拿东西，可以把钥匙交给发，让他到自己宿舍房间里去取。（《判决》，27）

จากตัวอย่างข้างต้น เห็นได้อย่างชัดเจนว่า คำพิพากษานับพากย์จีนทั้งสองสำนวนแปลคำว่า“ปั่นเปี่ยน” เป็นคำกริยาว่า “到” เหมือนกัน ซึ่งไม่สื่อความหมายตามต้นฉบับภาษาไทย “ปั่นเปี่ยน” “ปั่น” หมายถึง “วนเวียนกลับไปกลับมา”¹ มีอรรถลักษณะต่างกับคำว่า “到” ดังนี้

ปั่นเปี่ยน

[+ การเคลื่อนไหว]

[+ เข้าไปเข้ามา]

到

[+การเคลื่อนไหว]

[+เดินทางไปสู่จุดหมายปลายทาง]

[- เข้าไปเข้ามา]

¹ราชบัณฑิตยสถาน. 2556. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, หน้า 726.

ถ้าจะให้ถูกต้องควรแปลคำว่า“ป่วยเป็น”เป็นคำกริยา “徘徊” จึงจะเหมาะสม เช่น

สำนวนแปลผู้วิจัย

有时晚上发会徘徊在老师们宿舍附近来聊聊天，从发的嘴里他们了解到这个小镇的人情世故，没过多久发便跟他们混得很熟了。他们对发很信任，有时把什么东西落在宿舍里，就会把钥匙交给他，让他去取来。

(2.1.2) การแปลโวหารภาพพจน์

จากการศึกษาพบว่า มีเพียงแค่กลวิธีการใช้ภาพพจน์แบบปฏิกิริยา (Paradox) ที่คำพิพากษานับพากย์จีนทั้งสองสำนวนแปลคลาดเคลื่อนจากต้นฉบับ

ปฏิกิริยา (Paradox) คือ “ข้อความที่มีความหมายขัดกัน ไม่ว่าจะจงใจหรือไม่ก็ตาม เป็นข้อความที่กล่าวถึงสิ่งที่แปลกแต่จริง หรือไม่น่าเป็นไปได้แต่เป็นไปได้”¹ ถ้ามองในระดับโครงสร้างหรือรูปแบบของการประพันธ์ อาจมองว่าเป็น“การกล่าวถึงข้อความขัดแย้งคู่ขนาน”ได้เช่นเดียวกัน² เป็นกลวิธีเน้นความหรือย้ำความให้ความหมายของคำหรือข้อความเด่นชัดยิ่งขึ้น ทำให้ผู้อ่านเกิดมโนภาพของคำหรือข้อความดังกล่าวตามไปด้วย

¹วิชา กงกะนันท์. 2522. **วรรณคดีศึกษา**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, หน้า 39.

²กุหลาบ มัลลิกมาส. 2522. **วรรณคดีวิจารณ์**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, หน้า 129.

ตัวอย่างที่(26)

ต้นฉบับภาษาไทย

โรงเรียนสองหลังนี้กลับตกอยู่ในความเงียบอีกครั้งหนึ่งเหมือนเช่น
ตอนเช้า ผิดแผกตรงที่มันเป็นความเงียบซึ่งมีการเคลื่อนไหวของ
เด็กนักเรียนและครูอยู่ภายใน(คำพิพากษา,21)

สำนวนแปลที่หนึ่ง 《人言可畏》

两幢小楼又恢复到早晨一样的安静，所不同的是教室
里增加了老师和学生的活动。（《人言可畏》，15）

สำนวนแปลที่สอง 《判决》

两座教室楼又象清晨一样安静了，不同的只是在教室
里有了学生和教师，他们在各尽其责。（《判决》，
14）

ชาติ กอบจิตติใช้กลวิธีการประพันธ์แบบปฏิกิริยา (Paradox) แสดงความขัดแย้ง
ระหว่าง“ความเงียบ”กับ“ความเคลื่อนไหว” แต่คำพิพากษานับพากย์ขึ้นทั้งสองสำนวนเพียง
แค่ใช้วิธีการแปลเอาความแปลออกมาเท่านั้น โดยที่สำนวนแปลที่หนึ่งแปลข้อความ“ความ
เงียบซึ่งมีการเคลื่อนไหวของเด็กนักเรียนและครูอยู่ภายใน”เป็น “教室里增加了老师和
学生的活动” (มีความเคลื่อนไหว(กิจกรรม)ของครูและนักเรียนเพิ่มเข้ามาในห้องเรียน)
ส่วนสำนวนแปลที่สองแปลว่า “在教室里有了学生和教师，他们在各尽其责” (ใน
ห้องเรียนมีนักเรียนและครู พวกเขาต่างทำหน้าที่ของตัวเอง) ซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจนว่าความ
ขัดแย้งระหว่าง“ความเงียบ”กับ“ความเคลื่อนไหว”ที่ชาติ กอบจิตติต้องการนำเสนอผ่าน
กลวิธีการเขียนแบบปฏิกิริยา(Paradox) เดินทางไปไม่ถึงสายตาผู้อ่านชาวจีน กล่าวคือ ผู้อ่าน

ชาวจีนมองออกแต่เพียงว่าประโยคนี้เป็นข้อความธรรมดาทั่วไป ถ้าจะให้ผู้อ่านชาวจีนสัมผัสได้ถึงความขัดแย้ง ควรแปลเพิ่มข้อความ “外静内动” (ความเคลื่อนไหวในความเงียบ) ต่อท้ายประโยคเดิม ดังนี้

สำนวนแปลผู้วิจัย

两幢小楼又恢复到早晨一样的安静，所不同的是教室里增加了老师和学生的活动，外静内动。

ตัวอย่างที่(27)

ต้นฉบับภาษาไทย

ตกตอนกลางคืน ที่วัดมีมหรสพให้ชาวบ้านได้ดูกันเช่นทุกปีที่ผ่านมา ผู้คนเนืองแน่นนั่งอยู่บนสนามหญ้า แหงนหน้ามองจอหนังที่มีภาพที่สวยงาม เรื่องราวสนุกสนาน บางครั้งมีเสียงปรบมือเกรียวเมื่อถึงตอนพระเอกมาช่วยนางเอกให้รอดพ้นจากเงื้อมมือผู้ร้ายได้...ตรงกันข้ามกับที่โรงละครซึ่งมีแต่ความมืดมิด เงียบเรียบร้างไร้ผู้คน ตั้งทีมที่บอยในเงามืดราวกับบ้านร้างที่มีเรื่องราวอยู่ภายใน (คำพิพากษา, 302)

สำนวนแปลที่หนึ่ง 《人言可畏》

夜里，象往年一样在寺院举行娱乐活动，人们都坐在草坪上，仰着脸看色彩鲜艳、情节动人的电影，银幕上映出男主角从坏人手中救出女主角的镜头时，场上还响起了一片掌声。与此相反，戏棚里却一片漆黑、悄无人声，它伫立在黑影中犹如一所空寂的凶宅。

(《人言可畏》，245)

สำนวนแปลที่สอง 《判决》

入夜，象每年一样，在佛寺里有游艺演出供大家玩乐、欣赏，草地上挤满了人，人们仰着头盯着颜色鲜艳夺目的银幕画面，剧情曲折有趣，当演到男主角帮助女主角逃出了坏人的虎口，人们会激动地鼓起掌来，相反，舞剧棚子里却是一片黑暗，一片寂静，那里一个人也没有，在黑暗中矗立着，好象是里面曾经发生了某种事情的一座荒屋。(《判决》，256)

ตัวอย่างที่ (27) ก็เป็นตัวอย่างการใช้ภาพพจน์แบบปฏิวาทษ์ (Paradox) ที่ชัดเจนอีกตัวอย่างหนึ่ง โดยทั่วไป “บ้านร้าง” จะไม่มี “เรื่องราวอยู่ภายใน” ซึ่งชาติ กอบจิตติเจตนานำคำสองคำนี้มาใช้ร่วมกัน สร้างข้อความขัดแย้งขึ้นในบริบทนี้ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่านให้ผู้อ่านเพลิดเพลินไปกับการตีความว่า “บ้านที่ร้างจะมีเรื่องราวอยู่ภายในได้อย่างไร” ถ้าวิเคราะห์ข้อความนี้อย่างที่ถ้วนจะพบว่า ชาติ กอบจิตติต้องการจะนำเสนอว่า โรงลิเกที่เคยเนืองแน่นไปด้วยผู้ชม บัดนี้ไม่ได้เป็นเหมือนก่อนแล้ว ภาพที่มองจากด้านนอกเข้าไป เห็นแต่โรงลิเกตั้งทีมที่บออยู่ในเงามืด ถึงแม้จะไม่มีชาวบ้านมาดูลิเก แต่นักแสดงบนเวทีก็ยังเล่นลิเกอยู่ เฉกเช่นเดียวกับบ้านร้างที่มีเรื่องราวอยู่ภายใน เห็นได้อย่างชัดเจนว่า ข้อความที่ว่า “เรื่องราวอยู่ภายใน” หมายถึง “การแสดงลิเกบนเวทียังคงดำเนินอยู่อย่างต่อเนื่อง” แต่คำพิพากษานับพากย์จีนทั้งสองสำนวนไม่เพียงแต่ตีความผิด ทั้งยังไม่สามารถดึงนัยขัดแย้งที่ผู้ประพันธ์แสดงไว้ในเนื้อความออกมาให้ผู้อ่านชาวจีนได้เห็น สำนวนแปลฉบับที่หนึ่งแปลเนื้อความ “บ้านร้างที่มีเรื่องราวอยู่ภายใน” ออกมาว่า “一所空寂的凶宅” (บ้านร้างที่เคย

เกิดอาชญากรรม หรือบ้านร้างอาถรรพ์) ส่วนสำนวนแปลฉบับที่สองแปลว่า “里面曾经发生了某种事情的一座荒屋” (ในบ้านร้างหลังนี้เคยมีเรื่องราวอะไรบางอย่างเกิดขึ้น) ถ้าจะแปลให้ตรงตามความหมาย ขณะเดียวกันยังรักษาสีลาการประพันธ์ของชาติ จิตติควรแปลใหม่ โดยนำสำนวน “攘来熙往” (ผู้คนไปมาพลุกพล่าน ขวักไขว่) เพื่อแสดงว่า “มีเรื่องราวอยู่ภายใน” มาใช้คู่กับ “一座荒屋” (บ้านร้าง) จะสามารถสร้างนัยขัดแย้งให้เกิดขึ้นในฉบับแปลภาษาจีนได้เป็นอย่างดี เช่น “一座攘来熙往的荒屋” ถอดความเป็นภาษาไทยว่า “บ้านร้างที่มีผู้คนไปมาขวักไขว่” จึงจะได้รรถรสมากกว่า

สำนวนแปลผู้วิจัย

...相反，舞剧棚子里却是一片黑暗，一片寂静，那里一个人也没有，在黑暗中伫立着，正如一座攘来熙往的荒屋一般。

(2) คำพิพากษานับพากย์จีนทั้งสองฉบับเลือกใช้บทแปลต่างกัน ฉบับหนึ่งแปลถูกต้องอีกฉบับแปลคลาดเคลื่อนจากต้นฉบับ

(2.2.1) การแปลคำ

ตัวอย่างที่(28)

ต้นฉบับภาษาไทย

“เข้าจังหวัดหรือขีด” เขาร้องถาม คนที่ถูกเรียกชื่อหันมาพยักหน้าแล้วมองผ่านเลยเข้าไปในร้านยังโตะหนุ่มคนขับซึ่งกำลังนั่งเล่นหมากรุกอยู่กับตาแมนผมขาว (คำพิพากษา, 25)

สำนวนแปลที่หนึ่ง 《人言可畏》

“到府里去吗，琪？”法高声问那个名字叫琪的人。琪转过脸来向他点了点头，然后又朝铺里看去，司机正在铺中同满老爹下棋。（《人言可畏》，19）

สำนวนแปลที่สอง 《判决》

“进城呀？琪！”他问道，被叫名字的那个人点了点头。然后他向饭铺的里头望望，年轻的司机正坐在桌旁和个叫达珉的长发青年下着象棋。（《判决》，17）

สำนวนแปลที่สองถอดเสียงคำว่า“ตา”เป็นคำว่า“达”และไม่ได้รรถาธิบายว่าคำว่า“达”ในที่นี้หมายความว่าอย่างไร อาจทำให้ผู้อ่านชาวจีนเข้าใจผิดคิดว่า“达珉”เป็นชื่อคน ซึ่งจริง ๆ แล้วคำว่า“ตา”ในที่นี้มักใช้ในภาษาพูด “คำเรียกชายสูงอายุที่ตนไม่ค่อยเคารพนับถือ เช่น ตาเถร ตาแก่ หรือเรียกชายรุ่นราวคราวเดียวกันอย่างเป็นกันเอง เช่น ตาเกิน ตาโย่ง”¹ ถ้าดูข้อความในลำดับถัดไปจะเห็นว่า คำว่า“ผมขาว”ซึ่งเป็นส่วนขยายบอกลักษณะของ“ตาแมน”ว่าเป็นชายสูงอายุที่มีผมขาว เป็นการเน้นว่า ชายชื่อแมนไม่เพียงจะอายุมาก ยังมีผมขาวอีกด้วย ซึ่งสำนวนแปลที่สองตีความผิดทั้งหมด จึงทำให้แปล“ตาแมน”เป็น“叫达珉的长发青年” (วัยรุ่นผมยาวชื่อตาแมน) แต่สำนวนแปลที่หนึ่งใช้กลยุทธ์การแปลแบบทำให้กลมกลืน เลือกใช้คำว่า“老爹” (คำเรียกชายสูงอายุ) แทนคำว่า“ตา” และแปลคำว่า“ตา

¹ราชบัณฑิตยสถาน. 2556. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, หน้า 489.

แมน”เป็น “满老爹” (ตาแมน) ไม่เพียงมีความหมายตรงกับต้นฉบับ ทั้งยังสอดคล้องกับประสบการณ์การอ่านของคนจีนอีกด้วย

ตัวอย่างที่(29)

ต้นฉบับภาษาไทย

รูปร่างของฟักค่อนข้างเล็กและเตี้ย เมื่อครั้งที่ยังเป็นทหาร ตอนเรียกแถวทุกครั้งที่ยืนประจำคือท้ายแถว ที่ยืนประจำคือท้ายแถว หัวแถวเหมือนพวกตัวสูง ๆ แต่ครั้งกระนั้นดูเหมือนจะมีเนื้อหนังมากกว่านี้(คำพิพากษา,31)

สำนวนแปลที่หนึ่ง 《人言可畏》

法的身材比较矮小。服兵役期间，每次列队他都排在最后一名，不过那时身上似乎比现在丰满些。（《人言可畏》，25）

สำนวนแปลที่สอง 《判决》

发的身材是比较矮小的，在当兵的时候，每次列队他都象那些大个一样站在排尾，但那时他要比现在壮实多了。（《判决》，23）

ปัญหาการแปลคลาดเคลื่อนจากต้นฉบับที่พบในตัวอย่างนี้คือ สำนวนแปลที่หนึ่งแปล “มีเนื้อหนัง” เป็น “丰满” ซึ่งคำคำนี้ใช้เปรียบเปรยผู้หญิงที่มีรูปร่างอวบอ้วน แต่ในข้อความข้างต้นพูดถึง “ฟัก” ซึ่งเป็นผู้ชาย ดังนั้นคำว่า “丰满” ไม่เหมาะสมที่ใช้ในบริบทนี้ ควรจะใช้คำว่า “壮实” (รูปร่างกำยำล่ำสัน) เหมือนกับสำนวนแปลที่สองจะเข้ากับบริบทมากกว่า

ตัวอย่างที่(30)

ต้นฉบับภาษาไทย

“พักมันคงไม่โกรธมั้ง เรื่องแค่นี้เอง สงสัยมันหึงมากกว่า นาย เลือกไปเห็นนมเมียมัน” ครูกิตติพูดแล้วหัวเราะ ภาคน้ำล้างสบู่ ออกจากลำตัว(คำพิพากษา,35-36)

สำนวนแปลที่หนึ่ง 《人言可畏》

“这点儿小事儿我看他倒不会生气，只怕他是有点儿吃醋了，你干吗偏偏看了他老婆的乳房呢 ！”这是吉迪老师的声音，随后又是一阵笑声和舀水冲洗声。

(《人言可畏》，28-29)

สำนวนแปลที่สอง 《判决》

“发大概不会生气吧，就说这么几句。主人去看仆人老婆的乳房，我看他是吃醋了。”吉迪老师说完，哈哈地笑着，一边舀着水冲去身上的肥皂泡沫。(《判决》，27)

ปัญหาการแปลคลาดเคลื่อนจากต้นฉบับที่พบในตัวอย่างนี้คือ สำนวนแปลที่สองเข้าใจผิดใจคิดว่า คำสรรพนามบุรุษที่สองคำว่า“นาย”¹ เป็นคำนามที่หมายถึง“เจ้านาย” จึงทำให้แปล

¹ “นาย” เป็นภาษาพูด หมายถึง “คำใช้แทนผู้ที่เราพูดด้วย ใช้สำหรับเพื่อนฝูงในลักษณะที่เป็นกันเอง เช่น เอ็นินายจะไปด้วยไหม, เป็นสรรพนามบุรุษที่ 2.” ราชบัณฑิตยสถาน. 2556. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, หน้า 622.

ข้อความ“นายเสือกไปเห็นนมเมียมัน”ผิดเพี้ยนไปจากความหมายในต้นฉบับไปอย่างมาก แปลเป็น “主人去看仆人老婆的乳房” (เจ้านายดันไปเห็นนมของเมียคนใช้) ควรแปลคำว่า“นาย” เป็น “你” เหมือนสำนวนแปลที่หนึ่งก็จะได้รับความตามต้นฉบับ

ตัวอย่างที่(31)

ต้นฉบับภาษาไทย

พักลั่นกุญแจห้องเก็บของซึ่งอยู่ใต้บันได หย่อนพวงกุญแจใส่ กระเป๋ากางเกง ถือจอบพลั่วเสียดกับเชือกอีกขดหนึ่งเดินลงสู่หน้า โรงเรียน เมื่อชิงเชือกให้เป็นแนวเสร็จแล้วจึงลงมือขุด (คำพิพากษา,23)

สำนวนแปลที่หนึ่ง 《人言可畏》

法从楼梯下面的储藏室里拿出锄头、铁锹和一根绳子，把储藏室锁好，把钥匙放进裤兜里，便来到楼前，先用绳子拉好线，然后开始翻地。（《人言可畏》，17）

สำนวนแปลที่สอง 《判决》

发打开楼梯下面放杂物的仓库的门锁，把钥匙塞到裤兜里，拿起锄头、铁锹和一团绳子，向校园前面走去。他用绳子拉成一条直线，便动手挖起土来。

（《判决》，16）

จากตัวอย่างข้างต้น เห็นได้อย่างชัดเจนว่า สำนวนแปลที่สองแปลคำว่า“ลั่นกุญแจ” เป็น “打开门锁” (ไขกุญแจ เปิดกุญแจ) ซึ่งผิดเพี้ยนไปจากต้นฉบับโดยสิ้นเชิง การแปลผิด

ลักษณะนี้ไม่น่าเกิดขึ้นกับนักแปลมืออาชีพที่แปลวรรณกรรมไทยเป็นภาษาจีนมาหลายต่อหลายเรื่อง กล่าวคือ ผู้แปลคำพิพากษาดับพากย์จีนสำนวนที่สองทราบความหมายของคำว่า “ลั่นกุญแจ” ว่าหมายความว่าอย่างไร แต่ผู้แปลเจตนาจะขยายความโดยเล่าเหตุการณ์ก่อนที่จะเปิดประตูห้องเก็บของว่า “发打开楼梯下面放杂物的仓库的门锁” (พักเปิดกุญแจประตูห้องเก็บของใต้บันได) โดยตั้งใจจะเล่าว่า **พักเปิดประตูหีบของ ลั่นกุญแจเสร็จแล้วเก็บในกระเป๋าสีเสื้อ สูดท้ายหีบอุปกรณ์แล้วเดินไปทำงานตามคำสั่งครูใหญ่ที่หน้าโรงเรียน** แต่ผู้แปลลืมแปลข้อความที่ว่า “ลั่นกุญแจห้องเก็บ” จึงทำให้ภาพความคิดที่ปรากฏในสำนวนแปลที่สองไม่เท่ากับภาพความคิดในต้นฉบับ ซึ่งภาพความคิดในต้นฉบับกับสำนวนแปลที่หนึ่งเหมือนกันคือ **พักหีบอุปกรณ์เสร็จแล้วลั่นกุญแจห้องเก็บของ** แต่ภาพความคิดที่ปรากฏในสำนวนแปลที่สองกลับเป็นว่า **พักเปิดประตูทิ้งไว้โดยไม่ได้อลั่นกุญแจหลังจากหีบอุปกรณ์** ถ้าจะปรับข้อความของสำนวนแปลที่สองให้ภาพความคิดเท่ากับต้นฉบับ ควรแปลใหม่ดังนี้

สำนวนแปลผู้วิจัย

发打开楼梯下储藏室的门锁之后，把锄头、铁锹和一团绳子拿出来，离开前锁好门，把钥匙塞到裤兜里，便直奔校园前，先用绳子拉成一条直线，就动手挖起土来。

(2.2.2) การแปลโวหารภาพพจน์

ตัวอย่างที่(32)

ต้นฉบับภาษาไทย

สักวันหนึ่งเขาคงต้องรู้ความจริงกันเอง ฮี...แล้ววันไหนล่ะ วันที่เขาจะรู้กันนะ วันไหนแน่ วันที่มีงจะหลุดจากนรกนี้เสียที คุมองไม่เห็นทางเลย หรือว่าจะเป็นอย่างที่เขาว่าเสียจริง ๆ ให้นั้รู้แล้ว รื้ออดีตไปเลยดีไหม ผลแห่งความทุกข์จากการกระทำมีก็ได้รับอยู่ แล้วนี่ แต่รสแห่งความสุขที่ร่ำลือกัน มียังไม่ได้รับเลย(คำพิพากษา, 42-43)

สำนวนแปลที่หนึ่ง 《人言可畏》

早晚有一天他们会明白真格的……哼 ! 早晚有一天 ? 到底哪里一天他们才能相信我呢? 到底哪一天我才能逃出这个地狱呢? 我连一点儿希望都没看到。干脆就象他们说的那么干算了, 反正那种事的苦果你已经吃到了, 而所说的甜蜜滋味你却还没尝到过……” (《人言可畏》, 34-35)

สำนวนแปลที่สอง 《判决》

总有一天他们会明白真象的! 可是那是哪一天呢? 哪一天才能真相大白, 才能爬出这个地狱呢? 看不到我有哪条路可走! 要不我真的按照他们说的那么干, 让他们人人都知道, 好不好? 可是这么干的苦果, 你已

经尝到了，然而，人们议论的‘幸福’，你却根本没有沾过边啊！（《判决》，33）

ตัวอย่างที่(33)

ต้นฉบับภาษาไทย

พักฟังแล้วนึกถึงตัวเองที่เคยมองสับเหว่คนนี้ คนที่กำลังนั่งคุย
อยู่เนี่ย เขาเองก็เคยมองแกอย่างที่แกพูด ฟักรินเหล้าดื่มเองอีก
ครั้งหนึ่ง มันช่างดีจริง ๆ มันทำให้หายกลุ้มใจได้ ยังช่วยให้
รสชาติในการคุยเพิ่มขึ้นอีก รู้สึกดี ๆ ที่ใบหน้าจึงยกมือขึ้นคลำ
(คำพิพากษา, 139-140)

สำนวนแปลที่หนึ่ง 《人言可畏》

法听着凯大伯的话，不禁想起自己从前是怎样看待这位此刻与自己坐在一起谈心的搬尸工的，他自己不是就曾经象搬尸工自己说的那样看待他吗！法又自己倒了一杯酒喝下去。这东西太妙了，不仅能赶走自己的苦闷，还能助谈兴。他觉得脸皮更加发紧了，便抬起手抹了一把脸。（《人言可畏》，116-117）

สำนวนแปลที่สอง 《判决》

发听着收尸人凯的话，心想自己过去对这个人，这个正和自己说话的人，也是这么看的。发又给自己倒了点酒，喝了下去。这种东西可真不错，它能消愁解

闷，还能使谈话增加兴味。他觉得自己脸皮发紧，于是用手撑着。（《判决》，118-119）

ตัวอย่างที่ (32) และ (33) เป็นตัวอย่างกลวิธีการเขียนที่เรียกว่าสหลักษณ์ (Synesthesia) ซึ่งเป็น“การนำคำบอกลักษณะของประสาทสัมผัสชนิดหนึ่งไปใช้กับลักษณะของประสาทสัมผัสอีกชนิดหนึ่ง”¹ เพื่อเรียกร้องและดึงดูดความสนใจจากผู้อ่าน เช่น ตามปกติเราใช้คำว่า “รส” เรียกผลการสัมผัสจากลิ้น ใช้คำว่า “กลิ่น” เรียกผลสัมผัสจากจมูก เป็นต้น แต่การใช้โวหารแบบสหลักษณ์นี้ผู้ประพันธ์เจตนาใช้ภาษาให้ดูเหมือนผิดไปจากการใช้คำตามธรรมดา เพื่อให้คำดังกล่าวนี้เป็นจุดกระชกใจของผู้อ่าน

ถ้ามองในระดับการแปลเพื่อสื่อความให้ตรงกับต้นฉบับ ตัวอย่างที่ (32) และ (33) ไม่ได้แปลผิดความแต่อย่างใด ทั้งยังสอดคล้องกับประสบการณ์การอ่านของคนจีน แต่ถ้ามองในระดับการถ่ายทอดกลวิธีการใช้ภาพพจน์แบบสหลักษณ์ (Synesthesia) ที่ชาติ กอบจิตติใช้ในเนื้อความไปยังบทแปลภาษาจีน ยังถือว่าฉบับพากย์จีนบางฉบับยัง“ก้าวไม่ข้าม”ความเป็นอื่นทางกลวิธีการใช้ภาพพจน์แบบสหลักษณ์ เช่นตัวอย่างที่ (32) สำนักแปลที่สองใช้วิธีการแปลเอาความแปลคำว่า“รสแห่งความสุข”เป็นคำคุณศัพท์คำว่า“幸福” (ความสุข) และตัวอย่างที่ (33) สำนักแปลที่หนึ่งใช้วิธีการแปลเอาความแปลคำว่า“รสชาติในการคุย”เป็นคำนามคำว่า“谈兴” (ความสนุกสนานในการพูดคุย) ซึ่งไม่เห็นว่าเป็นภาพพจน์สหลักษณ์แต่อย่างใด ดังนั้นควรปรับบทแปลใหม่ โดยอาจประยุกต์จากสำนักแปลที่สามารถก้าวข้ามความเป็นอื่นหรืออุปสรรคในการใช้ภาพพจน์สหลักษณ์ได้ เช่น ตัวอย่างที่ (32) สำนักแปลที่สองใช้วิธีการแปลเอาความแปลคำว่า“รสแห่งความสุข”เป็น“甜蜜滋味” (รสชาติอันหอมหวาน) และตัวอย่างที่ (33) สำนักแปลที่สองใช้วิธีการแปลตรงแปลคำว่า

¹ราชบัณฑิตยสถาน. 2545. พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม อังกฤษ-ไทย. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, หน้า 426.

“รสชาติในการคุย”เป็น “（使谈话增加）兴味” (เพิ่มรสชาติในการพูดคุย) โดยแปลใหม่ได้ดังนี้

สำนวนแปลผู้วิจัย

发听着凯大伯的话，不禁想起自己从前是如何看待这位此刻与自己坐在一起谈心的搬尸工的，他自己不是就曾经像搬尸工自己说的那样看待他吗！发又自己倒了一杯酒喝下去。这玩意儿太妙了，不但能赶走自己心中的苦闷，而且还能使谈话增加兴味。他觉得自己脸皮发紧，于是用手攥着。

สำนวนแปลผู้วิจัย

总有一天他们会明白真象的！可是究竟是哪一天呢？究竟哪一天才能真相大白，才能逃脱出这个地狱呢？看不到我有哪条路可走！要不我干脆就像他们说的那
么干算了，反正那种事的苦果你已经尝到了，但是，人们议论的‘幸福’滋味，你却根本没有沾过边啊！

3. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

กล่าวโดยสรุป ผู้แปลคำพิพากษานับพากย์จีนทั้งสองสำนวนสามารถ“ก้าวข้าม”ความเป็นอื่นด้านกลวิธีการใช้คำและภาพพจน์ได้เป็นอย่างดี ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลที่หลากหลาย ทั้งการแปลตรง การแปลเอาความแบบลดความ เพิ่มความ การแปลสำนวนไทยเป็นสำนวน

จีน การแปลคำซ้อนภาษาไทยเป็นสำนวนจีน การใช้กลยุทธ์การแปลแบบรักษาความแตกต่าง และการแปลแบบทำให้กลมกลืน เป็นต้น ซึ่งบทแปลไม่เพียงแต่สอดคล้องกับประสบการณ์การอ่านของคนจีน ทั้งยังกลายเป็นวรรณกรรมจีนที่ผู้อ่านชาวจีนรับรองสรรตามรูปแบบบันเทิงคดีจีนได้อีกด้วย ขณะเดียวกันยังรักษาสีลาของผู้ประพันธ์ได้เป็นอย่างดี

จากการศึกษาเปรียบเทียบพบว่า คำพิพาทชาฉบับพากย์จีนทั้งสองสำนวนได้เลือกใช้บทแปลเดียวกันหรือคล้ายกันอยู่เป็นจำนวนมาก ลักษณะการเลือกบทแปลที่เหมือนกัน สะท้อนให้เห็นถึงการตีความในวรรณกรรมต้นฉบับของผู้แปลเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ความหมายกักตุนในภาษาไทยของผู้แปลใกล้เคียงกัน รวมไปถึงปริมาณคลังคำศัพท์ภาษาจีนของผู้แปลก็มีจำนวนเท่า ๆ กัน นอกจากนี้ตัวอย่างที่อธิบายข้างต้นแล้ว ยังมีตัวอย่างอีกจำนวนมากที่คำพิพาทชาฉบับพากย์จีนทั้งสองสำนวนเลือกใช้บทแปลเหมือนกัน สรุปเพียงบางส่วนดังตารางต่อไปนี้

ต้นฉบับภาษาไทย	สำนวนแปลที่หนึ่ง	สำนวนแปลที่สอง
หาหาใส่กบาล	自讨苦吃	自讨苦吃
ขึ้นเขาลงห้วย	上刀山下火海	上刀山下火海
ทิศทางลม	风向	风向
เรียงเม็ด	消化	消化
(เดิน)เงื่อง ๆ	无精打采	无精打采
เสริมเติม	添油加醋	添油加醋
เอนเอียงเข้ากระซิบกระซาบ	交头接耳、嘁嘁喳喳	交头接耳、嘁嘁喳喳
ถมึงตา	瞪眼	瞪眼
กลิ่นเหม็นสาบหืน	汗臭	汗臭

ต้นฉบับภาษาไทย	สำนวนแปลที่หนึ่ง	สำนวนแปลที่สอง
กลิ่นเหล้า	酒气	酒气
คล่องแคล่ว	麻利	麻利
ตำหนิ	责骂	责骂
สมน้ำหน้า	活该	活该
อาการกลัวลาน	战战兢兢	战战兢兢
สบถสาบาน	赌咒发誓	赌咒发誓
เมาเอน	喝得醉醺醺的	喝得醉醺醺的
พูดคุยกันคำสองคำ	敷衍几句	敷衍几句
น้ำปลาพริก	辣鱼露	辣鱼露

คำภาษาไทยที่เทียบเคียงกับคำภาษาจีนในตารางข้างต้นสามารถใช้เป็นแนวทางในเลือกสรรคำในการแปลวรรณกรรมไทยเป็นภาษาจีนได้เป็นอย่างดี

ข้อสังเกตอีกประเด็นหนึ่งที่ตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ตอนต้นคือ สำนวนแปลฉบับที่หนึ่งเป็นต้นแบบการแปลของสำนวนแปลที่สอง กล่าวคือ ผู้แปลฉบับที่สองก่อนที่จะแปลวรรณกรรมเรื่องคำพิพากษาได้เคยอ่านฉบับแปลที่หนึ่งมาก่อน ถึงแม้ฉบับแปลที่หนึ่งกับฉบับแปลที่สองจะตีพิมพ์เผยแพร่ห่างกันไม่ถึงปีก็ตาม (ฉบับแปลที่หนึ่งตีพิมพ์เมื่อเดือนมกราคม พุทธศักราช 2531 ส่วนฉบับแปลที่สองตีพิมพ์เมื่อเดือนกรกฎาคม พุทธศักราช 2531) ซึ่งหลักฐานเชิงประจักษ์ในตารางข้างต้นสามารถยืนยันว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้มีโอกาสเป็นไปได้สูง

นอกจากการแปลคำแล้ว การแปลระดับวลีและประโยคของสำนวนแปลที่สองก็มีส่วนคล้าย
สำนวนแปลที่หนึ่งอีกด้วย ในบทความนี้จะนำเสนอตัวอย่างเพียงบางส่วนเท่านั้น¹ ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่(34)

ต้นฉบับภาษาไทย

แต่ครั้งเมื่อตื่นขึ้นพบความจริง ก็ตระหนักดีว่าที่หลงมีความสุขอยู่
นั้นเป็นเพียงความฝัน ไม่สามารถหลอกตัวเองให้เชื่อได้ แม้ว่า
จะพยายามค้นรณทุกวิถีทางเพื่อจะทำให้ชีวิตในความเป็นจริงมีส่วน
คล้ายคลึงกับในฝัน ขอเพียงสักครั้งหนึ่งก็ยิ่งดี แต่ดูเหมือนว่า
ความหวังของฟักยี้ห่างไกลออกไปทุกที(คำพิพากษา, 98)

สำนวนแปลที่หนึ่ง 《人言可畏》

但是，每当从梦中醒来，又回到冷酷的现实中的时
候，他便意识到那种令人神往的温馨原来是一枕黄
粱。尽管他做出一切努力，要使自己的现实生活接近
于梦境，哪怕只有一半相似也好，但他的希望却越来越渺茫了。（《人言可畏》，82）

สำนวนแปลที่สอง 《判决》

但是当他醒来面对现实的时候，他又深深地意识到这
种朦胧的幸福感不过是个梦境，他无法欺骗自己，使
自己相信。他虽然千方百计、拼命挣扎，使现实接近

¹ดูตัวอย่างอื่น ๆ ได้ในรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ
ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2559

梦境，哪怕有那么一点点相似也好，但是发的希望却
越来越渺茫了。（《判决》，84）

ต้นฉบับภาษาไทย	สำนวนแปลที่หนึ่ง	สำนวนแปลที่สอง
มีส่วนคล้ายคลึงกับในฝัน	接近于梦境	接近梦境
ขอเพียง...ก็ยิ่ง...	哪怕...也...	哪怕...也...
ความหวังยิ่งห่างไกล ออกไปทุกที	希望却越来越渺茫	希望却越来越渺茫

ตัวอย่างที่(35)

ต้นฉบับภาษาไทย

เดินออกจากกระต๊อบด้วยแรงดึงดูดของเงินที่ฝากไว้บ้านครูใหญ่
มีแรงอยากเหล้าคอยผลักดันหลัง(คำพิพากษา, 248)

สำนวนแปลที่หนึ่ง 《人言可畏》

存在校长家的那笔钱吸引着他，酒瘾也在催促着他，
他走出了草棚。（《人言可畏》，203）

สำนวนแปลที่สอง 《判决》

存在校长家里的钱吸引着他，酒瘾发作在推动着他，
发走出了家门。（《判决》，209）

จากตัวอย่างที่ (35) เห็นได้อย่างชัดเจนว่า ลำดับเหตุการณ์ในประโยคของสำนวนแปลที่หนึ่งกับสำนวนแปลที่สองเหมือนกัน อนุประโยคในประโยคนี้ก็แบ่งเป็น 3 ส่วนเหมือนกัน ยิ่งไปกว่านั้น เครื่องหมายวรรคตอนที่ใช้ก็เหมือนกันทั้งหมดอีกด้วย

สำนวนแปลที่หนึ่ง	สำนวนแปลที่สอง	ถอดความเป็นภาษาไทย
存在校长家的那笔钱吸引着他	存在校长家里的钱吸引着	เงิน ที่ ฝาก กับ ครูใหญ่(เป็นเรื่องแรง)ดึงดูดฟัก
酒瘾也在催促着他	酒瘾发作在推动着他	แรงอยากเหล้า คอยผลักดันหลัง
他走出了草棚	发走出了家门	ฟักเดินออกจากบ้าน(กระต๊อบ)

ความเหมือนลักษณะดังกล่าว พบอยู่บ้างในคำพิพากษาคณะบัปพากย์จีนสำนวนแปลที่สอง ซึ่งทำให้มองเห็นกระบวนการแปลบางอย่างของผู้แปลที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างไปจากผู้แปลวรรณกรรมไทยพากย์จีนเรื่องอื่น ๆ คือ ผู้แปลได้“**ทบทวนวรรณกรรม**”(Literature Review)ก่อนที่จะลงมือแปล กล่าวคือ ผู้แปลถือว่าการแปลวรรณกรรมเหมือนเป็นงานวิจัยชิ้นหนึ่ง ก่อนลงมือวิจัยต้องทบทวนวรรณกรรมหรือหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องก่อน ดังนั้นการอ่านวรรณกรรมฉบับแปลเรื่องเดียวกันที่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่แล้วก่อนลงมือแปล หรืออ่านควบคู่ไปขณะที่แปล ถือว่าเป็นขั้นตอน“**ทบทวนวรรณกรรม**”ที่ไม่สามารถข้ามขั้นตอนนี้ไปได้ แต่ทว่าการศึกษาวรรณกรรมแปลที่แปลมาก่อนแล้วมีทั้งข้อดีและข้อเสีย เป็นเหมือนตามสออบคม

ผู้อ่านหรือผู้แปลต้องพิจารณาอย่างถี่ถ้วนก่อนหยิบยืมมาใช้สำนวนแปลของตน อย่าให้ผิดพลาดเหมือนตัวอย่างต่อไปนี้

ต้นฉบับภาษาไทย

บางครั้งฟักก็มาป่วนเขียนคุยอยู่ที่บ้าน พวกเขาได้รับรู้ความเป็นไปเป็นอยู่ของผู้คนในตำบลจากปากของฟัก ไม่นานความสนิทชิดเชื้อก็เกิดขึ้น พวกเขาไว้วางใจฟักถึงขนาดว่า ถ้าลืมนของไว้ในบ้านฟักก็ให้ฟักถือกุญแจมาเปิดเอาไปให้(คำพิพากษา, 36)

สำนวนแปลที่หนึ่ง 《人言可畏》

有时晚上法到他们宿舍聊天，从法的嘴里他们了解了本镇的一些情况，不久法同他们就混熟了。他们对法也很信任，有时什么东西忘在宿舍里，就把宿舍的钥匙交给他，让他去取来。（《人言可畏》，29）

สำนวนแปลที่สอง 《判决》

有时夜里发到他们宿舍里聊天，从发的嘴里他们了解了不少这个小镇的人情世故。没用多久，他们之间就混得很熟了，他们信任发到了这样的程度，如果要拿东西，可以把钥匙交给发，让他到自己宿舍房间里去取。（《判决》，27）

จากตัวอย่างข้างต้น เห็นได้อย่างชัดเจนว่า คำพิพากษานับพากย์เงินทั้งสองสำนวนแปลคำวลี“มาป่วนเขียนคุยอยู่ที่บ้าน” เป็น “到他们宿舍（里）聊天” เหมือนกัน ซึ่งมี

ความหมายไม่ตรงกับคำว่า“ป่วนเปี้ยน” “ป่วน” ที่หมายถึง “วนเวียนกลับไปกลับมา”¹ สันนิษฐานว่าผู้แปลฉบับที่สองใช้สำนวนแปลฉบับที่หนึ่งมาเป็นต้นแบบในการแปล ถ้าจะให้ถูกต้องควรแปลคำว่า“ป่วนเปี้ยน”เป็นคำกริยา “徘徊” จึงจะเหมาะสมและตรงตามเจตนารมณ์ของชาติ กอบจิตติมากกว่า²

นอกจากนั้นแล้ว ยังพบว่าคำพิพากษฉบับพากย์จีนทั้งสองสำนวนเลือกใช้บทแปลต่างกันอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งด้านการแปลคำและการแปลภาพพจน์ ซึ่งทำให้ได้รับความรู้ในด้านความหลากหลายของกลยุทธ์การแปลต่าง ๆ ที่นำมาใช้ ทั้งยังเห็นถึงมุมมองที่ต่างกันในการตีความ ตลอดจนเห็นถึงเอกลักษณ์ในด้านลีลาการใช้ภาษาของผู้แปลทั้งสองที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังเสนอแนวทางที่หลากหลายเพื่อเป็นทางเลือกในการแปลคำและภาพพจน์จากภาษาไทยเป็นภาษาจีน ซึ่งเอื้อประโยชน์ต่อการแปลวรรณกรรมอย่างยั่งยืน

นอกจากตัวอย่างที่อภิปรายข้างต้นแล้ว ยังมีตัวอย่างอีกจำนวนมากที่คำพิพากษฉบับพากย์จีนทั้งสองสำนวนเลือกใช้บทแปลต่างกัน สรุปเพียงบางส่วนดังตารางต่อไปนี้

ต้นฉบับภาษาไทย	สำนวนแปลที่หนึ่ง	สำนวนแปลที่สอง
ระหกระเหิน	到处流浪	流离漂泊
ไพเราะเพราะพริ้ง	和谐悦耳	美妙动人
ตีเสมอ	没大没小	平起平坐
พ่ายแพ้กับความเป็นจริง	屈服于现实	在事实面前碰了壁
มิดมิดแปดด้าน	渺无头绪	没有着落的事
ขี้ปะติ๋ว	微不足道	不足挂齿

¹ราชบัณฑิตยสถาน. 2556. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, หน้า 726.

²ดูรายละเอียดในตัวอย่างที่ (25)

ต้นฉบับภาษาไทย	สำนวนแปลที่หนึ่ง	สำนวนแปลที่สอง
ไม่รู้ร้อนรู้หนาว	象局外人一样	不焦不躁
ปลงตก	看透	对...大彻大悟
เดินเซเซที่หน้าถอยหลัง	一步三摇	踉踉跄跄、 前合后仰
ไปสบาย(แล้ว)	自在 (啦)	幸福
ชวนเซ	摇摇晃晃	踉踉跄跄
ญาติพี่น้องมันก็ไม่มี	没什么亲人	无亲无故
ไอ้เฒ่าเจ้าเล่ห์	老滑头	狡猾的老东西
ตีสนิท	拉起近乎	套近乎
กินผัว	妨夫	克丈夫
พูดเนือย ๆ	不冷不热地回答	有气无力地说
หัวเราะร่า	满脸欢喜	甜蜜蜜地笑着
บ่ายๆ	下午	后半晌
ปากพล่อย	胡说八道	信口开河
เอาเลือดหัวมันออก	要他脑袋开花	把他的脑袋开瓢
ป้ายสี	诬蔑	坏名誉
แค้น	气不过	怀恨在心
ไล่ออก	被开除	被撵出...
อยาก	受不了了	想那个事儿

ต้นฉบับภาษาไทย	สำนวนแปลที่หนึ่ง	สำนวนแปลที่สอง
เสพติด	上瘾	有瘾
กิเลส	欲念	欲望
บ้า	得了魔症	色迷心窍
ห่วง	绳索套	枷锁
เหงื่อท่วมลำตัว อาบผิวดำเป็นมัน	汗珠顺着他那又黑 又糙的皮肤滚落下来	浑身淋漓的大汗使 他的皮肤又黑又亮
ครองจีวร	做沙弥	穿袈裟
ไม่รักสบาย	有福不会享（享 福）	不会享福（享福）
บวชเรียน	不还俗	在佛寺里
ลำบากลำบน	受这份罪	吃这份苦
ความเสียดาย	惋惜	心疼
เสียใจ	伤心	难过
เคียดแค้น	仇恨	仇恨
คุกรุ่นวนเวียนอยู่ใน ความคิดทั้งหมด	一起涌上心头	在佛寺里在他的心 里翻腾着
ดูถูก	轻蔑	讥讽
เหยียดหยาม		蔑视
ห้วน	冷漠	生硬
กระด้าง	生硬	

ต้นฉบับภาษาไทย	สำนวนแปลที่หนึ่ง	สำนวนแปลที่สอง
ไม่เต็มใจ	不屑	不大情愿
เย้าแหย่	讥讽	芒刺

สำหรับประเด็นการ“ก้าว ‘ไม่’ ข้าม”ความเป็นอื่นด้านกลวิธีการใช้คำและภาพพจน์พบ อยู่สองประเด็น คือ **“คำพิพากษาลับพากย์จีนทั้งสองฉบับล้วนแปลคลาดเคลื่อนจากต้นฉบับ”**และ **“คำพิพากษาลับพากย์จีนทั้งสองฉบับเลือกใช้บทแปลต่างกัน ฉบับหนึ่งแปลถูกต้อง อีกฉบับแปลคลาดเคลื่อนจากต้นฉบับ”** จากการศึกษาพบว่า สาเหตุหลักที่ทำให้ผู้แปลแปลคลาดเคลื่อนจากต้นฉบับหรือไม่สามารถเลือกใช้บทแปลที่ตรงกับเจตนารมณ์ในด้านกลวิธีการใช้ภาพพจน์ของชาติ กอบจิตติได้นั้น คือ ผู้แปลทั้งสองฉบับไม่ได้ศึกษากลวิธีการใช้ภาษาของผู้ประพันธ์คือชาติ กอบจิตติก่อนที่จะลงมือแปล ดังเช่นตัวอย่างที่(26) (27) และตัวอย่างที่ (32) และ (33) ในเรื่อง“ก้าว‘ไม่’ข้าม”ความเป็นอื่นด้านกลวิธีการใช้ภาพพจน์ ปฏิพักษ์ (Paradox) และสหลักษณ์ (Synesthesia) และตัวอย่างที่ (24) ในเรื่องเรื่อง“ก้าว ‘ไม่’ข้าม”ความเป็นอื่นด้านกลวิธีการใช้คำที่มีความหมายโดยนัยคำว่า“บวม”

อีกสาเหตุหนึ่งที่พบคือ คำพิพากษาลับพากย์จีนทั้งสองฉบับไม่ได้ผ่านกระบวนการตรวจ แกไขจากบรรณาธิการซึ่งเป็นบุคคลที่สามที่เป็นผู้เชี่ยวชาญทางภาษาและวัฒนธรรมไทย-จีนก่อน ตีพิมพ์เผยแพร่ วัลยา วิวัฒน์ศรกล่าวว่า“ตัวบทวรรณกรรมนั้นเป็นตัวบทที่สื่อสารเพียงฝ่ายเดียว กล่าวคือไม่ใช่การสื่อสารแบบสนทนาในชีวิตจริง ซึ่งผู้พูดสองคนมีปฏิกิริยาตอบโต้กัน ตัวบทสื่อสารมายังผู้อ่านแต่ไม่อาจลุกขึ้นตอบโต้ผู้อ่านได้ ดังนั้นเพื่อตรวจสอบว่าการถ่ายทอดความหมายของผู้แปลจะเป็นได้โดยเที่ยงตรง บทบาทของบรรณาธิการต้นฉบับจึงมีความสำคัญ บรรณาธิการคือผู้ที่สื่อสารกับผู้แปล ก่อนที่ตัวบทจะสำเร็จเรียบร้อย เขา

จะต้องตั้งคำถามแสดงความสงสัยให้มากที่สุด ขณะที่ตรวจสอบฉบับแปล เขาจะพูดคุยกักถามโต้แย้งกับผู้แปล ผู้แปลจะได้ตระหนักว่าตัวแปลของตน สื่อความหมายที่ผู้ประพันธ์ต้องการได้หรือไม่”¹ ถ้าหากคำพิพากษาลบพยักจันทั้งสองสำนวนผ่านกระบวนการการตรวจสอบต้นฉบับแปลก่อนตีพิมพ์เผยแพร่ ไม่ว่าจะสื่อสารกับบรรณาธิการทางอ้อม คือ ส่งให้บรรณาธิการพิจารณาตรวจแก้ และให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้ผู้แปลตรวจแก้ หรือจะสื่อสารกับบรรณาธิการโดยตรง โดยตรวจแก้ไขร่วมกับผู้แปล² จะทำให้ฉบับแปลสมบูรณ์แบบมากกว่านี้

อีกประเด็นที่น่าสนใจที่พบในการศึกษาคั้งนี้คือ “คำพิพากษาลบพยักจันทั้งสองฉบับเลือกใช้บทแปลต่างกัน ฉบับหนึ่งแปลถูกต้อง อีกฉบับแปลคลาดเคลื่อนจากต้นฉบับ” ฉบับแปลที่แปลถูกต้องและตรงตามเจตนารมณ์ของผู้ประพันธ์จะสามารถเป็นตัวอย่างที่ดีในการศึกษาเปรียบเทียบความคลาดเคลื่อนในการแปลของฉบับแปลต่าง ๆ ที่แปลมาจากต้นฉบับเดียวกัน นอกจากนี้ยังพบลักษณะการแปลแบบละความหรือตัดความทั้งในระดับประโยค ประโยค วลี สำนวนและคำของสำนวนแปลทั้งสองฉบับอยู่เป็นจำนวนมาก ในบทความนี้จะนำเสนอเพียงบางส่วนเท่านั้น³ ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่(36)

ต้นฉบับภาษาไทย

งาน...งานคือสิ่งเดียวเท่านั้นที่พอจะทำให้เขาสลิมเรื่องกลัดกลุ้ม ต่าง ๆ ลงได้ เขาพยายามตั้งใจทำ เอาใจใส่ดูแลมันเพื่อให้เวลาได้ผ่านไปพร้อมกับความสุขที่ได้รับจากงาน แต่บางครั้งแวบหนึ่งเมื่อเขาเผลอความคิดก็ฉวยโอกาสแทรกเข้ามาและในตอนนั้นหัวสมอง

¹วิลยา วิวัฒน์ศร. 2557. การแปลวรรณกรรม. (ฉบับปรับปรุง)พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 107.

²สรุปจากแผนผังขั้นตอนการทำงานระหว่างผู้แปลกับบรรณาธิการต้นฉบับแปล ใน วิลยา วิวัฒน์ศร. 2557. การแปลวรรณกรรม. (ฉบับปรับปรุง)พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 107.

³ตัวอย่างอื่น ๆ ของการแปลละความหรือตัดความดูได้ในรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2559

กับร่างกาย เหมือนแยกออกจากกันโดยสิ้นเชิง มือเรื้อจอบขึ้นพื้นลงดินฉับ ฉับ แต่ในความคิดกลับเป็นเรื่องเกี่ยวกับ “นาง” แล้วคิดเลยเถิดไปถึงพ่อ ถึงโรงลิเก คิดถึงการตายของพ่อ คิดถึงศพพ่อ วนเวียนวกกลับมาถึง “นาง” คิดจะไล่นางไปเสียให้พ้น ๆ จากความรับผิดชอบ แต่ครั้นเมื่อจอบกระทบกับก้อนอะไรแข็ง ๆ นั้นแหละ เขาก็รู้สึกได้ว่าผลอดตกเป็นโทษของความคิดอีกจนได้ เจ้าความคิดนี้เหมือนกับขึ้นชื่ออยู่บนหัวเขาตัวเอง คอยขบกัดให้เจ็บปวดตอนที่ผลอดปล่อยมัน เมื่อตื่นขึ้นจากความคิดจึงตั้งหน้าตั้งตาขุดดินต่อไปตามแนวเชือกที่ขึงไว้ (คำพิพากษา, 23)

สำนวนแปลที่หนึ่ง 《人言可畏》

劳动，只有劳动才能使他忘记内心的种种苦恼。他专心一意地挖着，以便能充分享受这劳动时才能得到的幸福。不过有时稍一走神，大脑便会恢复思考功能，大脑和身体好象会全然分开。手虽然挥着锄头一下一下地翻地，但脑子却又想到了顺颂寡妇，进而想到爸爸，想到戏棚，想到爸爸的死，想到爸爸的尸体，最后又想到了顺颂寡妇……真想把她赶走，甩掉这个包袱。想着想着，锄头触到了什么硬东西，这时他发觉自己又成了思想的奴隶。思想这个东西好象就骑在他的头上，稍一走神就会咬他一口。他清醒过来，继续聚精会神沿着拉好的绳一翻下去。（《人言可畏》，17）

สำนวนแปลที่สอง 《判决》ไม่ได้แปลข้อความในย่อหน้านี้

ตัวอย่างที่(37)

ต้นฉบับภาษาไทย

เขาสึกออกมาอยู่กับพ่อที่กระต๊อบ ช่วยงานพ่อที่โรงเรียน เมื่อ
ว่างจากงานก็มาคอยรับใช้เจ้าอาวาสที่วัด ปีนวด ชงน้ำร้อน

น้ำชาให้ โลกของเขาในตอนนั้นอยู่ระหว่างสองสิ่ง คือพ่อกับวัด
เมื่อว่างจากสิ่งหนึ่งก็กลับไปหาอีกสิ่งหนึ่ง พักไม่เคยนึกอยากไป
เที่ยวในตัวจังหวัดเหมือนกับหนุ่ม ๆ รุ่นเดียวกันที่ไปช้อปปิ้งกับ
หญิงหาเงินทำยถลาด ไม่ใช่เพราะว่าการเดินทางเข้าจังหวัดใน
ตอนนั้นยังลำบาก แต่เป็นเพราะว่าโลกของเขานั้นเต็มเสียแล้ว
ไม่มีที่ว่างพอให้เรื่องของสตรีเพศลงไปบรรจุได้อีกและสำหรับตัว
เขาเองไม่เคยนึกอยากลิ้มรสที่วุ่นวาย แม้ว่าจะเคยฝันบ้างนาน ๆ
ครั้ง แต่เมื่อตื่นขึ้นกลับรู้สึกขมขื่นในกลิ่นคาวคลุ้งของน้ำกาม
รีบลุกซึกผ้าแต่เช้ามีด อำพรารอยต่างดวงไว้มิให้ใครได้ล่วงรู้
สำหรับเขาแล้วมันเป็นเรื่องน่าอับอาย (คำพิพากษา,10)

สำนวนแปลที่หนึ่ง 《人言可畏》

法还俗后就到学校帮助爸爸干活儿，闲暇时间他仍不
忘记到寺里去服侍方丈，给方丈捶背揉腿，侍候茶水
斋饭。他的世界里只有爸爸和寺院，每天在这二者之
间穿梭奔忙。法从来没有想过要象同龄青年人那样跑
进府城，到花街柳巷去狎妓买笑。这倒不是因为小镇
的交通不方便，而是因为他的世界已经被别的东西占
满了，根本没有女人的位置。他自己也从来没想到要
去体味那种经验。有时夜里他也做荒唐的梦，但他觉得连做这种梦都是很丢脸的事。（《人言可畏》，7）

สำนวนแปลที่สอง 《判决》

还俗以后他就在学校帮父亲干活，有空的时候就到寺里去帮长老做事，比如给他按摩捶背，冲茶倒水等等。那时节，他的世界只有两样东西-----父亲和佛寺。这边的事干完就去干那边的事。他从未想到府城去玩过，也没想象别的与他年龄相仿的年轻人那样去到市场的旁边嫖嫖女人，这并不是因为那时进城还很困难，而是因为他的世界里已被事情塞得满满的了，已再无空地让女人这类事情插足，而且他自己也从未想尝尝这方面的滋味。当然，他在梦中也不是没梦见过，但那是要时隔很长时间才有那么一次，醒来的时候，他对发散着腥味的精液感到有点厌恶，天一放亮就要把裤子洗得一干二净，不留痕迹，不让别人知道，他觉得这件事是丢人的。（《判决》，7）

จากตัวอย่างที่ (37) เห็นได้อย่างชัดเจนว่า สำนวนแปลที่หนึ่งแปลรวมความตอนที่ฟักตื่นขึ้นมาจากการฝันเปียกแล้วรู้สึกแฉะในกลิ่นคาวคลุ้งของน้ำกามรีบลุกซักผ้าแต่เช้ามืดเพื่ออำพรางรอยต่างดวงไว้มิให้ใครได้ล่วงรู้ ว่า “做荒唐的梦” (ฝันลามกอนาจาร) ซึ่งทำให้ภาพความคิดไม่ตรงกับต้นฉบับภาษาไทย แต่สำนวนที่สองใช้วิธีการแปลตรงแปลข้อความนี้ออกมาทั้งหมด

ความแตกต่างในด้านการเปลื้องปลัดผัด การแปลครบถ้วนหรือคลาดเคลื่อน ตลอดจนการก้าวข้ามหรือการก้าวไม่ข้ามอุปสรรคต่าง ๆ ในการแปลของฉบับแปลทั้งสองที่แปลมาจากต้นฉบับเดียวกันสามารถเป็นส่วนเติมเต็มซึ่งกันและกันได้ ดังเช่น ชือชิงลี่ (迟庆立) ได้เคยกล่าวไว้ในวิทยานิพนธ์ของเธอว่า “ความหลากหลายของลักษณะการแปลตัวบทเชิงวัฒนธรรม โดยเฉพาะตัวบทวรรณกรรมที่เป็นเรื่องของจินตนาการเกี่ยวกับมนุษย์ หรือเป็นเรื่องข้อเท็จจริงในโลกที่เป็นจริง ไม่ใช่โลกสมมตินั้น สามารถเป็นกระจุกสะท้อนถึงสัมพันธ์ภาพระหว่างฉบับแปลต่าง ๆ ที่แปลมาจากต้นฉบับเดียวกัน ว่ามีโครงสร้าง เนื้อหาเหมือนหรือต่างกันหรือไม่อย่างไร ส่วนที่ต่างกันสามารถเป็นส่วนเติมเต็มซึ่งกันและกันได้หรือไม่”¹

นอกจากนี้ ความแตกต่างด้านอื่น ๆ ที่พบในการศึกษาคั้งนี้คือ ส่วนวนแปลที่หนึ่งเน้นหนักในการใช้กลยุทธ์การแปลแบบทำให้กลมกลืน (归化/Domestication) โดยเลือกใช้สำนวนจีนและประโยคที่มีความกระชับ ซึ่งอาจวิเคราะห์ได้ว่า การแปลลักษณะนี้คำนึงถึงความเคยชินของผู้อ่านที่เป็นชาวจีนเป็นสำคัญ ปรับบทแปลให้สอดคล้องกับประสบการณ์การอ่านของชาวจีน ทั้งยังมีการตีความประโยคบางประโยคและเลือกใช้คำและประโยคที่ตรงตามรูปแบบของโครงสร้างภาษาจีนที่ชัดเจน ไม่ซับซ้อน

ส่วนสำนวนแปลที่สองมีแนวโน้มในการใช้กลยุทธ์การแปลแบบรักษาความแปลกต่าง (异化/Foreignization) โดยผู้แปลเลือกที่จะคงรักษาคำ ถ้อยคำ ส่วนขยายที่ปรากฏในต้นฉบับภาษาไทยไว้ตรงตามประโยคของไทยทุกคำ อย่างไรก็ตาม ในส่วนของการตีความอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร จะพบว่า ในฉบับที่สองมีการเลือกสรรคำที่แสดงอารมณ์ความรู้สึกที่ลึกซึ้งและกินความตามนัยความหมายในต้นฉบับอย่างมาก ไม่เพียงแต่สื่อความหมายได้ใกล้เคียงกับสารที่ผู้ประพันธ์ต้องการนำเสนอ ทั้งยังรักษาลีลาการเขียนของผู้ประพันธ์อีกด้วย

¹迟庆立《文化翻译策略的多样性与多译本互补研究》，上海外国语大学博士学位论文，2007年，第3页。

บรรณานุกรม

กนกพร นุ่มทอง. 2553. การศึกษาการแปรวรรณกรรมจีนเรื่องไซ่ฮั่นในสมัยรัชกาลที่ 1.

กรุงเทพมหานคร: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.

กนกพร นุ่มทอง. 2554. ตำราการแปลภาษาไทยเป็นภาษาจีน. พิมพ์ครั้งที่ 2

กรุงเทพมหานคร: สถาบันขงจื้อมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

กุหลาบ มัลลิกะมาส. 2522. **วรรณคดีวิจารณ์**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง

โกวิท ชาญศิริ. 2558. **ดุริยางค์ศิลปะตะวันตก(เบื้องต้น)**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คณินนิตย์ ไสยโสภณ. 2534. “การศึกษากลวิธีการเขียนบันเทิงคดีของ ชาติ กอบจิตติ.”

วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

เจตนา นาควัชร. **วิจารณ์ คำพิพากษา ของชาติ กอบจิตติ**. โลกหนังสือ.

ปีที่ 5 ฉบับที่ 12 กันยายน 2525, หน้า 149 - 203.

ชาติ กอบจิตติ. 2524. คำพิพากษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ต้นหมาก.

เชวง จันทะเรตต์. 2528. **การแปลเพื่อการสื่อสาร**.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชจำกัด.

ธเนศ เวศร์ภาดา. 2559. **ลิลิตพระลอ กวีนิพนธ์แปลจีน : การก้าวข้าม“ความเป็นอื่น”**

ทางวัฒนธรรมวรรณศิลป์ไทย. หนังสือรวมบทความวิชาการ“ที่ทรงสน์ ลิลิต
พระลอ” การประชันประชันทางวิชาการระดับชาติ เรื่อง“หยกใสร่ายคำใน

วงวรรณ” ลิลิตพระลอและพระราชนิพนธ์แปล ที่ทรงสน์ภาษา วรรณกรรม

และวัฒนธรรม เณริณพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ใน

โอกาสฉลองพระชนมายุ 5 รอบ 2 เมษายน 2558. กรุงเทพฯ : เซทโพร์ พรินต์ติ้ง.

ธเนศ เวศร์ภักดา. 2549. **หอมโลกรวรรณศิลป์ การสร้างรสสุนทรีย์แห่งวรรณคดีไทย.**

พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ปาเจรา.

นวรรธ พันธ์ธูเมธา. 2559. **คลังคำ.** พิมพ์ครั้งที่ 7 (ฉบับปรับปรุง).

กรุงเทพฯ : อมรินทร์ อมรินทร์พรินต์ติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.

ประพิณ มโนมัยวิบูลย์. 2510. “สามก๊ก : การศึกษาเปรียบเทียบ.” วิทยานิพนธ์ปริญญา

มหาบัณฑิต แผนกวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประไพ ศรีสุข. 2541. “ภาพสะท้อนสังคมในเรื่องสั้นและนวนิยายของ ชาติ กอบจิตติ.”

วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2539. **พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม : ภาพพจน์ ไวยากรณ์ และกลการ**

ประพันธ์. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2545. **พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม อังกฤษ-ไทย.** กรุงเทพฯ :

ราชบัณฑิตยสถาน.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2552. **พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม .** กรุงเทพฯ :

ราชบัณฑิตยสถาน.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2556. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554.** พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน

รื่นฤทัย สัจจพันธุ์และคณะ. 2554. **25 ปี การวิจารณ์ “คำพิพากษา”.**

กรุงเทพฯ : ชมมนาด

วัลยา ช่างขวัญยืนและคณะ. 2553. **บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 2 : คำ การสร้างคำและการยืมคำ.**

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สถาบันภาษาไทยสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วัลยา วิวัฒน์ศร. 2557. **การแปลวรรณกรรม.** (ฉบับปรับปรุง)

กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วัลยา วิวัฒน์ศร. 2538. **วรรณวินิจ.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทย์ ศิวะศรียานนท์. 2551. **วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ธรรมชาติ.

วิภา กงกะนันทน์. 2522. **วรรณคดีศึกษา.** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร

เวณูวัน ทองวันลา. **วิจารณ์คำพิพากษา.** สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์, 14 และ 21 มีนาคม 2525.

ส.ศิวรักษ์. 2545. **ศิลปะแห่งการแปล.** พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิเด็ก.

สมเกียรติ รักษมณี. 2558. **การแตงนวนิยาย.** นนทบุรี : สัมปชัญญะ

สัญญาวิ สายบัว. 2550. **หลักการแปล.** พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. 2540. **เกณฑ์การถ่ายทอดเสียงภาษาจีนแมนดาริน**

ด้วยอักษรวิธีไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สีฟ้า(ลดาวัลย์) มหาวรรณและคนอื่น ๆ. 2553. **นวนิยาย : บทวิจารณ์นวนิยาย**

สิบสามเรื่องของศิลปินแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : แพร่สำนักพิมพ์.

สุพรรณิ ปันมณี. 2555. **แปลผิด แปลถูก : คัมภีร์การแปลยุคใหม่.**

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อรทัย ชินอัครพงศ์. 2557. **อุปลักษณเชิงมนโตนของคำด่าในภาษาไทย.** วารสารมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยนเรศวร , ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2557.

[泰]察·高吉迪、谦光译《人言可畏》，太原：北岳文艺出版社，1998 年。

[泰]查·勾吉迪、栾文华译《判决》，武汉：长江文艺出版社，1998 年。

中国社会科学院语言研究所词典编辑室《现代汉语词典》（第 6 版），
北京：商务印书馆，2012 年。

迟庆立《文化翻译策略的多样性与多译本互补研究》，上海外国语大学博士
学位论文，2007 年。

赫胥黎原著、严复译述《天演论》，上海，商务印书馆，1933 年。

李国南《辞格与词汇》，上海：上海外语教育出版社，2001 年。

刘军平《西方翻译理论通史》，武汉：武汉大学出版社，2009 年。

温科学《当代西方修辞学导读》，台北：书林出版社有限公司。2020 年。

谢天振《译介学》，上海：上海外语教育出版社，1992 年。

杨锡彭《汉语外来词研究》，上海：上海人民出版社，2007 年。

张梦井主编《比较翻译概论》，武汉：湖北教育出版社，2007 年。

张秀奇、郭鸿燕、刘菲露《实用修辞》，太原：山西教育出版社，2014 年。

Miller, G.A. 1979. **Images and models, Similes and Metaphors** . In A. Ortony
(Ed.), *Metaphor and thought* (pp. 202—250). Cambridge, England:
Cambridge University Press.

Munday, Jeremy (2009). Key concepts. In Jeremy Munday (ed.), **Translation Studies**, pp. 166-
240. London and New York : Routledge

Newmark, Peter (1981). *Approaches to Translation*. Oxford : Pergamon Press.

Nida, E.A. (1975). *Componential Analysis of Meaning : An Introduction
to Semantic Structures*. The Hague : Mouton.